

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa – profil praktyczny)

dokonanej w dniach 5-6 lutego 2017 r. na kierunku pedagogika prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych oraz obszaru nauk humanistycznych na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym, realizowanych w formie studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych w Wydziale Nauk Humanistycznych w Warszawie Społecznej Akademii Nauk w Łodzi

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: prof. dr hab. Bożena Muchacka - członek PKA

członkowie:

- 1. prof. dr hab. Amadeusz Krause – ekspert PKA**
- 2. dr hab. Sławomir Przybyliński - ekspert PKA**
- 3. Artur Gawryszewski – ekspert ds. wszjk**
- 4. Justyna Madura – ekspert ds. studenckich**

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku *pedagogika* prowadzonym w Wydziale Nauk Humanistycznych w Warszawie Społecznej Akademii Nauk w Łodzi na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2016/2017. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu wizytującego (dalej w tekście: ZO) został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię Raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, w tym z pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, przeglądu infrastruktury dydaktycznej oraz oceny losowo wybranych prac dyplomowych i etapowych.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy ZO.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków ZO, w Załączniku nr 2.

**OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA
KIERUNKÓW STUDIÓW
O PROFILU PRAKTYCZNYM**

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	Niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		x			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		x			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		x			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		x			

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy		x			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów	x				

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

Max. 1800 znaków (ze spacjami)

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny					

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

1.1 Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia. *

1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian dotyczących wymagań związanych z przygotowaniem do działalności zawodowej, właściwej dla ocenianego kierunku, są zorientowane na potrzeby studentów oraz otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki¹ oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu praktycznego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów umiejętności praktycznych, w tym umożliwiają uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu i kompetencji niezbędnych na rynku pracy, oraz dalszą edukację. *

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonego dla ocenianego kierunku o profilu praktycznym. *

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. W przypadku kierunku lekarskiego i lekarsko-dentystycznego uwzględnia także ramowy program zajęć praktycznych określony przez Ministra Zdrowia.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualnie stosowane w praktyce rozwiązania naukowe związane z zakresem ocenianego kierunku oraz potrzeby rynku pracy. *

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów,

¹ Określenia: obszar wiedzy, dziedzina nauki i dyscyplina naukowa, dorobek naukowy, osiągnięcia naukowe, stopień i tytuł naukowy oznaczają odpowiednio: obszar sztuki, dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, dorobek artystyczny, osiągnięcia artystyczne oraz stopień i tytuł w zakresie sztuki.

aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy.

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS. *

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. *

1.5.7 Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym odbywają się w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednio wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa, w tym w zakresie zdobywania umiejętności praktycznych, które powinno odbywać się w warunkach rzeczywistych. *

1.5.8. Jednostka określiła efekty kształcenia dla praktyk zawodowych i metody ich weryfikacji, zapewnia realizację tych praktyk w wymiarze określonym dla programu studiów o profilu praktycznym, a także ich właściwą organizację, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku, oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku. *

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów.

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. *

1.7.1 Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do

zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, w toku praktyk zawodowych, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć. *

1. Ocena - w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

1.1.

Spółeczna Akademia Nauk w Łodzi stosowną uchwałą przyjęła misję i strategię rozwoju (uchwała Senatu SAN z siedzibą w Łodzi nr 5 z dnia 20 września 2016 r. w sprawie przyjęcia Misji i Strategii Rozwoju Uczelni na lata 2017-2022), w której czytamy, iż misją Uczelni jest „kształcenie konkurencyjnych na krajowym i międzynarodowym rynku pracy odpowiedzialnych społecznie profesjonalistów zdolnych sprostać wymaganiom XXI wieku, przygotowanych do aktywnego i twórczego udziału w rozwiązywaniu problemów społecznych o znacznej doniosłości oraz realizacja badań i projektów naukowych na najwyższym poziomie”. Niniejszy dokument zawiera także opis wizji rozwoju Uczelni oraz celów strategicznych na lata 2017-2022, w których zostało zapisane, iż SAN w Łodzi „swoje wysiłki koncentruje na rozwoju czterech obszarów: kształceniu, działalności naukowo-badawczej, kreowaniu dobrych relacji z otoczeniem oraz kształtowaniu przyjaznego środowiska akademickiego”. Z uczelnianą misją i strategią rozwoju współgra dokument Wydziału Nauk Humanistycznych w Warszawie (uchwała Rady Wydziału Nauk Humanistycznych w Warszawie SAN z siedzibą w Łodzi z dn. 24.09.2016 r. w sprawie przyjęcia Misji i Strategii Rozwoju Wydziału Nauk Humanistycznych w Warszawie SAN z siedzibą w Łodzi na lata 2017-2022) – „Misją Wydziału Nauk Humanistycznych w Warszawie jest kształcenie na potrzeby rynku pracy absolwentów zdolnych sprostać wymaganiom XXI wieku oraz przygotowanych do aktywnego, permanentnego i kreatywnego rozwoju własnego i rozwoju społecznego, zgodnie z najwyższymi normami i założeniami pokojowego i harmonijnego współżycia obywateli całego świata.” Na wydziale obowiązuje także procedura P-2 "Tworzenie i doskonalenie programów kształcenia oraz obsady zajęć dydaktycznych", gdzie czytamy m.in., iż projektując program kształcenia należy wziąć pod uwagę, w szczególności misję i strategię uczelnianą, wydziałową, wzorce międzynarodowe, realia rynku pracy i potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego. Koncepcja kształcenia na

ocenianym kierunku w wielu wymiarach wpisuje się z realizacją misji i strategii Uczelni oraz zgodna jest z celami określonymi w polityce jakości.

1.2.

Na Wydziale w Warszawie plany rozwoju kierunku pedagogika wiążą się z szeroką współpracą z interesariuszami zewnętrznymi oraz kształceniem dla potrzeb rynku pracy, co wybrzmiało m.in. na spotkaniu z interesariuszami, którzy szeroko dyskutowali na temat zarówno obecnej sytuacji, jak i planów związanych z ocenianym kierunkiem. Obecnie studenci kształcą się na dwóch specjalnościach: pedagogiki opiekuńczo-wychowawcza oraz wychowanie przedszkolne i edukacja wczesnoszkolna. W planach Wydziału jest uruchomienie specjalności resocjalizacja oraz specjalności pedagogika dorosłych. Wydaje się, że jest to właściwy trend rozwoju, jeśli weźmie się pod uwagę zmiany demograficzne, które się dokonują. W planach rozwoju Wydziału uwzględnia się zintensyfikowanie działań związanych z umiędzynarodowieniem procesu kształcenia w postaci rozwijania form zagranicznych warsztatów dla studentów, oraz przewiduje się semestralne wizyty zagranicznych profesorów z wykładami dla studentów.

1.3.

SAN w Łodzi oceniany kierunek realizowany w Zamiejscowym Wydziale w Warszawie uchwałą Senatu SAN z siedzibą w Łodzi nr 2 z dnia 24 marca 2015 r. w sprawie określenia (zatwierdzenia) efektów kształcenia dla programu kształcenia na studiach pierwszego stopnia na kierunku „pedagogika” o profilu praktycznym w formie stacjonarnej i niestacjonarnej na Wydziale Zamiejscowym w Warszawie, ulokowała w określonych obszarach, dziedzinach kształcenia i przypisała do określonych dyscyplin naukowych, tj. do obszaru kształcenia w zakresie nauk humanistycznych, dziedzina nauk humanistycznych, dyscyplina filozofia (45 ECTS/25%) i obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych, dziedzina nauk społecznych, dyscypliny: pedagogika, psychologia, socjologia (135 ECTS/75%). Wskazane obszary, dziedziny i dyscypliny naukowe korespondują z przyjętym opisem efektów kształcenia dla studiów I stopnia o profilu praktycznym.

1.4.

SAN w Łodzi stosowną uchwałą Senatu przyjęła efekty kształcenia dla kierunku pedagogika (uchwała Senatu SAN z siedzibą w Łodzi nr 2 z dnia 24 marca 2015 r. w sprawie określenia (zatwierdzenia) efektów kształcenia dla programu kształcenia na studiach pierwszego stopnia na kierunku „pedagogika” o profilu praktycznym). Niniejszą uchwałą przyjęto efekty z zakresu wiedzy (19 efektów), umiejętności (26 efektów) i kompetencji społecznych (8 efektów).

Zaprojektowane efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszarów kształcenia, poziomu i profilu praktycznego, do których kierunek ten został przyporządkowany. Efekty uwzględniają w znacznej mierze zdobycie przez studentów umiejętności praktycznych i kompetencji niezbędnych na rynku pracy. Na WZ w Warszawie opracowano również efekty specjalnościowe dla specjalności: pedagogika opiekuńczo-wychowawcza (5 efektów z kategorii wiedza, 5 efektów z kategorii umiejętności,

4 efekty z kategorii kompetencje społeczne), wychowanie przedszkolne i edukacja wczesnoszkolna (15 efektów z kategorii wiedza, 15 efektów z kategorii umiejętności, 6 efekty z kategorii kompetencje społeczne). Wdrożone efekty specjalnościowe korespondują z przyjętymi efektami kierunkowymi oraz uwzględniają specyfikę profilu praktycznego.

Studenci znają opis zakładanych efektów kształcenia prezentowany w sylabusach, rozumieją czym są efekty kształcenia. Podczas spotkania z ZO PKA program kształcenia studenci ocenili jako odpowiednio zbilansowany pod względem udziału treści teoretycznych i umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych, dzięki czemu studia na ocenianym kierunku dobrze przygotowują – ich zdaniem – do pracy w zawodzie pedagoga.

1.5.1.

Opracowane efekty dla specjalności nauczycielskiej - wychowanie przedszkolne i edukacja wczesnoszkolna - są zgodne z efektami określonymi w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela wynikające z rozporządzenia MNiSW z dn. 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U z 2012 r., poz. 131). Przegląd i analiza poszczególnych elementów dokumentacji specjalności wychowanie przedszkolne i edukacja wczesnoszkolna (m.in. sylabusy przedmiotowe, program kształcenia, efekty kształcenia) pozwalają stwierdzić, iż są zgodne ze standardami kształcenia nauczycieli. Program kształcenia, szczególnie blok specjalnościowy zawiera przedmioty uwzględniające poziom przedszkolny oraz klas I-III szkoły podstawowej, w obrębie których realizowane są, jak wynika z sylabusów, efekty kształcenia uwzględnione w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Należy jednak zauważyć, iż wymiar godzinowy określonych przedmiotów z bloku specjalnościowego jest niewielki i może okazać się za skromny, by studenci mogli w pełni zrealizować zaprojektowane efekty kształcenia. Przykładem niechaj będzie przedmiot Metodyka kształcenia zintegrowanego, który na studiach niestacjonarnych realizowany jest w wymiarze jedynie 8 godzin ćwiczeń, a edukacja plastyczno-techniczna z metodyką 10 godz. ćwiczeń, edukacja muzyczna z metodyką – 10 godz. warsztatów. Należy więc przekonstruować program studiów, zmniejszając liczbę przedmiotów ze zbytnio rozbudowanego, typowego dla profilu ogólnoakademickiego bloku nauk podstawowych i kierunkowych, a zwiększając wymiar godzinowy przedmiotów z bloku specjalnościowego. Analogicznie należy także poddać modyfikacji program dla studiów stacjonarnych oraz na obydwu formach dla specjalności pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, gdzie brakuje m.in. treści z podstaw pedagogiki opiekuńczej.

1.5.2.

Podczas wizytacji poddano analizie sylabusy przedmiotowe pod kątem treści przedmiotowych. Należy wskazać na różnorodność i aktualność treści programowych w powiązaniu z zapewnieniem możliwości osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku. Wykładowcy/koordynatorzy przedmiotów starają się uwzględniać w sylabusach treści powiązane z aktualnym stanem wiedzy i zastosowań w praktyce rozwiązań naukowych związanych z zakresem wizytowanego kierunku oraz z potrzebami rynku pracy. Wskazać należy, iż tematyka i metodyka analizowanych prac dyplomowych współgra z profilem i efektami kształcenia. Wyżej wskazano, iż wymiar godzinowy określonych przedmiotów (a w ich obrębie treści przedmiotowych) z bloku

specjalnościowego na specjalności nauczycielskiej - wychowanie przedszkolne i edukacja wczesnoszkolna - jest niewielki i może się okazać, że studenci będą mieli problemy z pełną realizacją zaprojektowanych efektów kształcenia dla kierunku pedagogika o profilu praktycznym, tj. w szczególności niezbędnych na rynku pracy. Natomiast na specjalności pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, brakuje m.in. treści z podstaw pedagogiki opiekuńczej.

1.5.3.

Nauczyciele akademicy w sylabusach przedmiotowych prezentują metody dydaktyczne, tj. m.in. wykład, ćwiczenia, ćwiczenia praktyczne, metoda warsztatowa, prezentacja multimedialna, analiza przypadku, dyskusja, zadania zespołowe, pokaz, pogadanka, burza mózgów, analiza tekstu, praca grupowa, zadania indywidualne, i in. Z analizy zapisów w sylabusach wynika, że stosuje się różnorodne metody dydaktyczne z uwzględnieniem rodzaju i charakteru zajęć, metod aktywizujących studentów i wymagających samodzielnego uczenia się w powiązaniu z zapewnieniem możliwości osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności niezbędnych na rynku pracy. W ramach zajęć o charakterze praktycznym studenci korzystają z Pracowni „Edukacji Małego Dziecka” – istotnej zwłaszcza na specjalności wychowanie przedszkolne i edukacja wczesnoszkolna.

1.5.4.

Studia I stopnia w formie stacjonarnej i niestacjonarnej na kierunku pedagogika prowadzone w Zamiejscowym Wydziale w Warszawie realizowane są w 6 semestrach, podczas których student powinien osiągnąć 180 pkt. ECTS. W programach I stopnia kształcenia wyszczególniono następujące bloki/moduły przedmiotów: przedmioty ogólnounicelniczne (st. stacjonarne - 625 godz. w tym samodzielna praca studenta 306 godz., st. niestacjonarne - 625 godz. w tym samodzielna praca studenta 380 godz.); przedmioty podstawowe i kierunkowe (st. stacjonarne - 1750 godz. w tym samodzielna praca studenta 827 godz., st. niestacjonarne - 1750 godz. w tym samodzielna praca studenta 1123 godz.); przedmioty do wyboru (st. stacjonarne - 525 godz. w tym samodzielna praca studenta 204 godz., st. niestacjonarne - 525 godz. w tym samodzielna praca studenta 283 godz.); przedmioty specjalnościowe (st. stacjonarne - 825 godz. w tym samodzielna praca studenta 415 godz., st. niestacjonarne - 825 godz. w tym samodzielna praca studenta 519 godz.); seminarium dyplomowe (st. stacjonarne - 350 godz. w tym samodzielna praca studenta 276 godz., st. niestacjonarne - 350 godz. w tym samodzielna praca studenta 299 godz.); praktyki (st. stacjonarne - 375 godz. w tym samodzielna praca studenta 366 godz., st. niestacjonarne - 375 godz. w tym samodzielna praca studenta 0 godz.); analiza praktyk (st. stacjonarne - 50 godz. w tym samodzielna praca studenta 18 godz., st. niestacjonarne - 50 godz. w tym samodzielna praca studenta 28 godz.). Po analizie programów studiów I stopnia na obydwu formach kształcenia należy wskazać na prawidłową sekwencję przedmiotów. Czas trwania kształcenia daje możliwość osiągnięcia efektów kształcenia oraz spełnienia treści w konkretnych semestrach.

Czas kształcenia przewidziany dla poszczególnych modułów studenci określili jako właściwy i wystarczający do realizacji przewidzianych treści kształcenia i osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Liczba godzin została ich zdaniem odpowiednio przypisana zarówno do

przedmiotów, jak i form zajęć.

1.5.5.

Z programu studiów wynika, iż określonym przedmiotom związanym z praktycznym przygotowaniem zawodowym przypisano więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS, tj. 90 pkt. ECTS. Odnosząc się do innych wymagań określonych w rozporządzeniu w sprawie warunków prowadzenia studiów, to należy zauważyć, iż na ocenianym kierunku w programach studiów uwzględniono: łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z zakresu nauk podstawowych – 29 pkt. ECTS, o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych, warsztatowych i projektowych – 70 pkt. ECTS, minimalną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach niezwiązanych z kierunkiem studiów zajęć ogólnouczeniowych lub zajęć na innym kierunku studiów – 25 pkt. ECTS, a także liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z wychowania fizycznego (studia stacjonarne i niestacjonarne - przedmiot wychowanie fizyczne 2 punkty ECTS), oraz z języka obcego 16 pkt. ECTS. Natomiast praktykom studenckim przypisano 15 pkt. ECTS (375 godz.)

SAN z siedzibą w Łodzi (w tym WZ w Warszawie) przyjęła zasady dotyczące przypisywania punktów ECTS. Niniejsze wynika pośrednio z uchwały Senatu nr 14 z dnia 4 października 2011 r. w sprawie uznawania i przepisywania ocen z przedmiotów, z których uzyskano zaliczenie w innej Uczelni lub na innym kierunku studiów w Społecznej Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi. Przegląd poszczególnych sylabusów przedmiotowych pozwala stwierdzić, iż spełnione są wytyczne 25 – 30 godz./1 pkt. ECTS.

1.5.6.

Z programów studiów obydwu form kształcenia wynika, iż Jednostka do grupy przedmiotów/modułów do wyboru studenta podaje m.in.: „przedmioty do wyboru”, „przedmioty specjalnościowe”, język obcy, wychowanie fizyczne, co daje 90 pkt. ECTS. Uczelnia rekrutuje na kierunek, przyjmując, że specjalność jest wyborem studenta. Analiza programów kształcenia pod kątem wyboru studenta pozwala na stwierdzenie o spełnieniu wymogu zapewnienia studentowi elastyczności w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku.

1.5.7.

Organizacja roku akademickiego w WZ w Warszawie SAN umożliwia studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Semestr zimowy roku akademickiego 2016/2017 trwa od 1.10.2016 r. do 10.02.2017 r. Natomiast zajęcia dydaktyczne rozpoczynają się 3.10.2016 r. i trwają do 3.02.2017 r. Semestr letni zaś trwa od 18.02.2017 r. do 30.09.2017 r. Zajęcia dydaktyczne rozpoczynają się 18.02.2017 r. i trwają do 11.06.2017 r. W roku akademickim 2016/2017 przewidziane są sesje egzaminacyjne – zimowa i letnia oraz dwie sesje poprawkowe. Niniejsze regulowane jest zarządzeniem nr 3A/2016 Rektora SAN z dnia 26 stycznia 2016 roku w sprawie organizacji roku akademickiego 2016/2017. W programie kształcenia dokonano trafnego doboru form zajęć dydaktycznych z zakresu poszczególnych

przedmiotów/bloków kształcenia w stosunku do określonych dla nich efektów oraz treści kształcenia w wyniku uczestniczenia w formach zajęć, w szczególności niezbędnych na rynku pracy. W warszawskim SAN na kierunku pedagogika stosuje się różne formy zajęć dydaktycznych: wykłady, ćwiczenia/laboratoria/seminaria, warsztaty, projekty, praktyki. Zróżnicowanie form zajęć dydaktycznych oraz proporcja liczby godzin przypisanych poszczególnym formom pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. W programach kształcenia na kierunku pedagogika znajduje się zdecydowana przewaga zajęć ćwiczeniowych, laboratoryjnych, seminaryjnych oraz praktyk (studia stacjonarne 1145 godz., studia niestacjonarne 916 godz.) oraz projektów (studia stacjonarne 355 godz., studia niestacjonarne 235 godz.) i warsztatów (studia stacjonarne 105 godz., studia niestacjonarne 70 godz.) nad wykładami (studia stacjonarne 510 godz., studia niestacjonarne 305 godz.). Programy studiów zawierają także konsultacje (zestawienie godzinowe) oraz czas przeznaczony na egzamin/zaliczenie przypisane do określonych przedmiotów, które Jednostka zalicza do wymiaru czasu podanego w programie, jako całościową liczbę godzin w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem. Należy wskazać na poprawną liczebność grup studenckich na określonych formach kształcenia. Liczebność grup uregulowana jest zarządzeniem nr 29/2015 Rektora SAN z dnia 17 września 2015 roku w sprawie liczebności grup na Wydziale Zamiejscowym w Warszawie SAN w Łodzi. Na kierunku pedagogika nie uwzględnia się zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Studenci pozytywnie oceniają dobór form zajęć dydaktycznych do treści programowych i zakładanych efektów kształcenia. Żadnych zastrzeżeń nie zgłosili również do harmonogramu zajęć.

1.5.8.

Program kształcenia na obydwu formach kształcenia obejmuje 375 godzin praktyk studenckich (15 pkt. ECTS) oraz przedmiot „Analiza praktyk” – 50 godz. (2 pkt. ECTS). Na wizytowanym kierunku w Wydziale Zamiejscowym w Warszawie SAN w Łodzi kwestie praktyk studenckich reguluje Regulaminie praktyk studenckich (uchwała Rady Wydziału Zamiejscowego w Warszawie SAN z siedzibą w Łodzi z dnia 24 września 2016 roku w sprawie przyjęcia Regulaminu Studenckich Praktyk Zawodowych obowiązującego na kierunku „pedagogika”, studia I stopnia, profil praktyczny na Wydziale Zamiejscowym w Warszawie Społecznej Akademii Nauk z siedzibą w Łodzi.) W Regulaminie zawarto m.in.: program praktyk, cele praktyki, zadania studentów, formy realizacji praktyk, zasady realizacji praktyk, zadania opiekuna praktyk z ramienia Placówki, zaliczenie praktyk. W sylabusach do praktyk znajdują się opracowane efekty kształcenia. Na Wydziale w Warszawie obowiązuje również procedura P-11 „Realizacja praktyk studenckich”, w której podaje się w szczególności informacje, iż „Merytoryczny nadzór nad praktykami sprawuje opiekun praktyk, którym jest wyznaczony przez Dziekana nauczyciel akademicki z danego kierunku kształcenia.” Procedura reguluje także obowiązki niniejszego opiekuna, który m.in. akceptuje miejsca odbywania praktyk, jak również monitoruje realizację praktyk i ocenia stopień realizacji osiągnięcia efektów kształcenia. W dokumentacji wydziałowej znajdują się sylabusy do praktyk dla określonych specjalności, gdzie określono efekty kształcenia dla praktyk. Uczelnia opracowała również: kartę hospitacji praktyk pedagogicznych (spec.

Wychowanie przedszkolne i edukacja wczesnoszkolna), arkusz obserwacji dziecka, karta ewaluacji własnego rozwoju zawodowego studentki/studenta po odbyciu praktyki w szkole (90 godz.), karta ewaluacji własnego rozwoju zawodowego studentki/studenta po odbyciu praktyki w przedszkolu (60 godz.). Wybór miejsca praktyki odbywa się niejako dwutorowo, tj. student może w porozumieniu z uczelnianym opiekunem praktyki może wybrać miejsce zarówno z propozycji Wydziału, jak i sam zaproponować określoną placówkę/institucję. Wydział posiada szereg podpisanych porozumień w przedmiocie prowadzenia praktyk studenckich m.in. Niepubliczne Przedszkole Językowe z Oddziałami Integracyjnymi „Bajkowy Raj” w Łukowie, Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Słoneczko” w Brwinowie, Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydziału w Warszawie, Szkoła Podstawowa nr 166 im. Żwirki i Wigury w Warszawie, Niepubliczne Przedszkole „Kolorowe Kredki” w Płońsku, Szkoła Podstawowa nr 2 im. Orłąt Lwowskich w Wołowie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 10 w Warszawie. Po analizie miejsc praktyk należy stwierdzić, iż właściwie dokonuje się doboru miejsc studenckich praktyk, w tym na specjalności nauczycielskiej. Wydział w Warszawie oferuje także liczbę miejsc dostosowaną do liczby studentów. Istnieje również zgodność wymiaru godzinowego oraz treści programowych dla praktyk organizowanych w ramach specjalności przygotowującej do wykonywania zawodu nauczyciela.

1.5.9.

Na ocenianym kierunku program kształcenia realizowany jest w języku polskim. W ramach przedmiotów do wyboru oferuje się jednak studentom przedmioty realizowane w języku angielskim (tj. Sociology, Ethics, Social and Interational Communication). Wydział informuje także, iż studenci mają możliwość uczestniczenia w dodatkowych kursach do wyboru z zakresu komunikacji międzykulturowej, proponowanych w ramach współpracy z Clark University. Uczelnia, jak podaje współpracuje z wieloma podmiotami zagranicznymi (m.in. Niemcy, Stany Zjednoczone, Portugalia, Litwa, Dania, Szwecja) w zakresie m.in. wymiany doświadczeń, współpracy międzynarodowej w ramach programu Erasmus+, wymiany studentów, lecz niniejsze inicjatywy są na chwilę obecną słabo widoczne i powiązane z kierunkiem pedagogika. W planach rozwoju Wydziału, o czym pisano w podpunkcie 1.2. planuje się zintensyfikowanie działań związanych z umiędzynarodowieniem procesu kształcenia.

1.6.1.

Warszawski Wydział Zamiejscowy SAN w Łodzi dokonując rekrutacji na studia opiera się na uchwale Senatu SAN nr 2 z dnia 26 stycznia 2016 r. w sprawie zasad rekrutacji na studia stacjonarne i niestacjonarne w roku akademickim 2016/2017. Mowa tam m.in. o dokumentacji, jaką musi złożyć kandydat na studia, tj. wypełnione zgłoszenie rekrutacyjne wraz z wypełnioną ankietą osobową kandydata, poświadczona przez uczelnię kopia świadectwa dojrzałości, fotografie o wymiarach 35x45 mm, kopia dowodu osobistego bądź paszportu, kopia dowodu wpłaty za postępowanie związane z przyjęciem na studia (§2.). W

uchwale czytamy także, że „Podstawą przyjęcia na studia I stopnia oraz jednolite studia magisterskie jest posiadanie przez kandydatów świadectwa dojrzałości (...)” (§3. ust.1). Wydział posiada również procedurę P-01 „Nabór kandydatów na studia”, gdzie mówi się o tym, że postępowanie kwalifikacyjne prowadzone jest przez Wydziałową Komisję Rekrutacyjną. Zasady, wymagania i kryteria w postępowaniu kwalifikacyjnym na I stopień kształcenia nie budzą większych zastrzeżeń, są dostępne i zrozumiałe, zapewniając właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

1.6.2.

W SAN w Łodzi obowiązuje uchwała Senatu SAN z siedzibą w Łodzi nr 6 z dnia 24 marca 2015 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu potwierdzania efektów uczenia się w Społecznej Akademii Nauk z siedzibą w Łodzi. Niniejszy akt reguluje zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się. Na Wydziale Zamiejscowym w Warszawie wprowadzono korespondującą z nim procedurę P-19 „Potwierdzenie efektów uczenia się zdobytych poza systemem studiów”. Wydział zgodnie z zapisami regulaminu nie posiada uprawnień do potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku.

1.7.

System weryfikacji efektów kształcenia jest wieloetapowy. Obejmuje różnego rodzaju formy sprawdzające śródsesemestralne, jak kolokwia, projekty, prezentacje, jak również egzaminy na koniec przedmiotu i wieńczący cykl kształcenia proces dyplomowania. Dzięki takiej kompleksowości wspomaga studentów w procesie uczenia się.

1.7.1.

W sylabusach przedmiotowych znajduje się zapis o stosowanych przez nauczycieli metodach weryfikacji efektów kształcenia. W Wydziale Zamiejscowym w Warszawie SAN stosuje się m.in. egzamin, kolokwium, test pisemny, wypowiedź ustną, analizę przypadku, zadania zespołowe, projekty, portfolio i inne. W analizowanych sylabusach poprawnie dobrano metody sprawdzania i oceny efektów kształcenia. Nauczyciele osobno prezentują metody weryfikacji dla poszczególnych zakresów: wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne. Ocenie poddano prace etapowe pod kątem możliwości osiągnięcia przez studentów poszczególnych efektów przypisanych do konkretnych przedmiotów. Z analizy prac etapowych płyną pozytywne wnioski. Analizie poddano także prace dyplomowe oraz zapoznano się z procesem dyplomowania, który jest ostatecznym weryfikatorem efektów kształcenia i proceduralnie kształtuje się prawidłowo. Otóż obowiązującym aktem jest uchwała Rady Wydziału Zamiejscowego w Warszawie SAN z siedzibą w Łodzi z dnia 22 października 2015 roku w sprawie przyjęcia Zasad dyplomowania na kierunku „pedagogika” dla studiów I stopnia prowadzonych na Wydziale Zamiejscowym w Warszawie SAN z siedzibą w Łodzi. Zasady dyplomowania stanowią załącznik do tej uchwały i czytamy w nich m.in. o: wyborze seminarium i promotora pracy dyplomowej, seminarium dyplomowym, wymogach merytorycznych stawianych pracy dyplomowej, dopuszczenia do egzaminu dyplomowego, czy egzaminu dyplomowego. Na Wydziale obowiązuje procedura P-12

„Weryfikacja Jakości Prac Dyplomowych”, której przedmiotem „są zasady postępowania związane z monitorowaniem jakości prac dyplomowych”. W dokumentacji Wydziału znajduje się protokół z weryfikacji jakości prac dyplomowych. W kontekście procesu dyplomowania, ZO PKA zapoznał się pracami dyplomowymi absolwentów pedagogiki I stopnia. Analizując niniejsze prace (załącznik 3 raportu) zauważono sporadyczne usterki w warstwie metodologicznej, a także w zakresie interpretacji i analizy materiału badawczego. Zdarzają się również recenzje prac, których ocena nie ma odzwierciedlenia merytorycznego w zawartości pracy.

1.7.2.

Na Wydziale obowiązuje procedura P-10 „Określenie efektów kształcenia, monitorowanie i weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia”, która precyzuje działania odnoszące się m.in. do systemu sprawdzania efektów kształcenia i dokumentowania i archiwizowania realizacji założonych efektów. Metody weryfikacji, jak wskazano wyżej znajdują się w sylabusach przedmiotowych. Metody są na ogół poprawnie zaproponowane, a cały system sprawdzania i oceny efektów jest przejrzysty i bezstronny. Nie natrafiono podczas wizytacji na problemy związane z nierównym traktowaniem studentów w procesie sprawdzania i oceniania efektów kształcenia. Podczas wizytacji zapoznano się z protokołami egzaminacyjnymi i zaliczeniowymi. Dokumentowanie ich jest prawidłowe i nie budzi większych zastrzeżeń (np. diagnoza pedagogiczna, ćwiczenia, st. niestacjonarne; psychologia ogólna, konwersatorium, st. niestacjonarne; socjologia, wykład, st. niestacjonarne; filozofia społeczna, wykład, st. niestacjonarne). W nielicznych protokołach znajdują się same oceny bardzo dobre (np. patologie społeczne, wykład, st. niestacjonarne; projektowanie własnej ścieżki rozwoju, ćwiczenia, st. niestacjonarne; wprowadzenie do wiedzy o kulturze, ćwiczenia i wykład, st. niestacjonarne). Brak zróżnicowania ocen może stanowić o tym, iż metody weryfikacji są niepoprawne, bądź wszyscy studenci na tym samym, wysokim poziomie opanowali materiał i osiągnęli założone efekty kształcenia.

3. Uzasadnienie

- ✓ Koncepcja kształcenia na kierunku pedagogika realizowana na Wydziale Zamiejscowym w Warszawie powiązana jest z misją i strategią Uczelni i Wydziału.
- ✓ Na Wydziale w Warszawie plany rozwoju kierunku pedagogika wiążą się z szeroką współpracą z interesariuszami zewnętrznymi oraz kształceniem dla potrzeb rynku pracy.
- ✓ Kierunek pedagogika realizowany w Zamiejscowym Wydziale w Warszawie prawidłowo przypisano do określonych obszarów, dziedzin i dyscyplin naukowych.
- ✓ Zaprojektowane efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszarów kształcenia, poziomu i profilu praktycznego, do których kierunek ten został przyporządkowany. Efekty uwzględniają w znacznej mierze zdobycie przez studentów umiejętności praktycznych i kompetencji niezbędnych na rynku pracy.

- ✓ Efekty specjalnościowe dla specjalności nauczycielskiej wychowanie przedszkolne i edukacja wczesnoszkolna, są zgodne ze standardami kształcenia nauczycieli. Program kształcenia szczególnie blok specjalnościowy zawiera określone przedmioty uwzględniające poziom przedszkolny oraz klas I-III szkoły podstawowej, odnosząc to do poszczególnych nauczycielskich efektów. Należy jednak zauważyć, iż wartość godzinowa określonych przedmiotów z bloku specjalnościowego może być zbyt mała, by studenci mogli w pełni zrealizować zaprojektowane efekty kształcenia. Analogicznie należy także poddać modyfikacji program dla studiów stacjonarnych oraz na obydwu formach dla specjalności pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, gdzie brakuje m.in. treści z podstaw pedagogiki opiekuńczej.
- ✓ Na ocenianym kierunku dobór treści programowych zgodny jest z projektowanymi efektami kształcenia.
- ✓ Różnorodność stosowanych metod dydaktycznych, w tym aktywizujących studentów, otwiera perspektywę osiągnięcia przez studenta zakładanych efektów kształcenia.
- ✓ Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w przepisach prawa, tj. nauczyciele respektują zasadę miary średniego nakładu pracy studenta niezbędnego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia przyjęto 25 – 30 godz./1 pkt. ECTS.
- ✓ Organizacja roku akademickiego w WZ w Warszawie SAN umożliwia studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.
- ✓ Uczelnia umożliwia studentowi wybór minimum 30% liczby pkt. ECTS.
- ✓ Organizacja i realizacja praktyk studenckich proceduralnie i merytorycznie kształtuje się na odpowiednim poziomie. Właściwie dokonuje się doboru miejsc studenckich praktyk, w tym na specjalności nauczycielskiej. Wydział w Warszawie oferuje także liczbę miejsc dostosowaną do liczby studentów.
- ✓ Wydział Zamiejscowy w Warszawie SAN czyni wstępne działania w kierunku w zakresie umiędzynarodowienia procesu kształcenia. Tym niemniej warto niniejsza płaszczyznę rozwijać i zachęcać studentów do uczestnictwa w wymianie międzynarodowej, np. Erasmus+.
- ✓ Zasady, wymagania i kryteria w postępowaniu kwalifikacyjnym na I stopień kształcenia nie budzą większych zastrzeżeń, są dostępne i zrozumiałe, zapewniając właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów.
- ✓ W SAN w Łodzi obowiązuje uchwała Senatu SAN z siedzibą w Łodzi dotycząca potwierdzania efektów uczenia się. Kierunek pedagogika realizowany w Warszawie, zgodnie z zapisami uczelnianego regulaminu nie posiada uprawnień do potwierdzania efektów uczenia się.
- ✓ W analizowanych sylabusach poprawnie dobrano metody sprawdzania i oceny efektów kształcenia z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych przedmiotów. Nauczyciele osobno prezentują metody weryfikacji dla poszczególnych zakresów: wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne. Analiza prac dyplomowych wykazała drobne usterki w warstwie metodologii badań pedagogicznych. W niektórych przypadkach recenzje sporządzone przez opiekuna pracy i recenzenta nie zawierają podstaw wystawionych ocen i są zawyżone.
- ✓ System oceniania i sprawdzania efektów kształcenia zaprezentowany w sylabusach nie budzi większych zastrzeżeń. System sprawdzania i oceny efektów jest przejrzysty i

bezsronny, nie zauważono problemów w zakresie równego traktowania studentów w tych zakresach.

- ✓ Dokumentowanie wyników sprawdzania i oceny efektów kształcenia w postaci protokołów egzaminacyjnych i zaliczeniowych jest w znacznej mierze właściwe. W nielicznych protokołach znajdują się same oceny bardzo dobre. Brak różnicowania ocen może stanowić o tym, iż metody weryfikacji są niepoprawne, bądź wszyscy studenci na tym samym, wysokim poziomie opanowali materiał i osiągnęli założone efekty kształcenia.
- ✓ Studenci pozytywnie oceniają program kształcenia na ocenianym kierunku, czas kształcenia, jego formy i metody. Stosowane sposoby weryfikacji efektów są ich zdaniem dostosowane do treści i efektów kształcenia. System oceniania jest przejrzysty i obiektywny.

4. Zalecenia

- Należy dokonać korekty programów kształcenia (studia stacjonarne i niestacjonarne) szczególnie blok specjalnościowy na specjalności nauczycielskiej wychowanie przedszkolne i edukacja wczesnoszkolna. Należy zwiększyć wymiar godzinowy przedmiotów z bloku specjalnościowego przedmiotów takich jak m.in: metodyka kształcenia zintegrowanego, edukacja plastyczno-techniczna z metodyką, edukacja muzyczna z metodyką. Należy także poddać modyfikacji program dla studiów stacjonarnych oraz na obydwu formach dla specjalności pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, gdzie brakuje m.in. treści z podstaw pedagogiki opiekuńczej.
- Należy poszerzać i wzmacniać inicjatywy związane ze współpracą międzynarodową zarówno wśród pracowników, jak i studentów.
- Zintensyfikować opiekę promotorską, by wzmacniać i budować wśród seminarzystów zakres wiedzy na płaszczyźnie metodologicznej oraz zdolność interpretacji i analizy materiału badawczego.
- Uczulić promotorów i recenzentów prac dyplomowych, by oceny wystawiane przez nich posiadały podstawy merytoryczne w odniesieniu do poziomu ocenianych prac.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy, który zapewnia realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku, lub doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu praktycznym, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów

oceniałego kierunku. *

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, w tym zajęcia warsztatowe, są prowadzone na ocenianym kierunku przez osoby, z których większość posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie. *

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych, zawodowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

1. Ocena: w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

2.1

Zgodnie z Raportem samooceny do minimum kadrowego kierunku „pedagogika”, Uczelnia zgłosiła 9 nauczycieli akademickich, w tym 3 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 w grupie nauczycieli ze stopniem naukowym doktora.

Zespół wizytujący PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane stopnie naukowe i specjalizację naukową oraz dorobek nauczycieli akademickich. Sprawdzono również obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego. Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem. We wszystkich teczkach znajdują się dokumenty potwierdzające uzyskanie stopni i tytułów naukowych. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Po dokonanej analizie pod względem formalnym akt, osób które wchodzi w skład minimum kadrowego na kierunku „pedagogika”, należy uznać, iż zostały spełnione warunki określone w § 13 ust. 1, § 13 ust. 2, § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1370.);

Podczas weryfikacji teczek osobowych, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, stwierdzono, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum

kadrowego spełniają warunki określone w **art. 112a** ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).

Wśród osób zaliczonych do minimum kadrowego zaliczono 2 pracowników samodzielnych w obszarze nauk społecznych, w dyscyplinie pedagogika, oraz jednego pracownika samodzielnego w dyscyplinie filozofia. W grupie 6 doktorów, 6 zaliczono w obszarze nauk społecznych (4 w dyscyplinie pedagogika, jeden w dyscyplinie psychologia oraz 1 w dyscyplinie socjologia). Na ocenianym kierunku minimum kadrowe jest stabilne, a w jego skład wchodzi przedstawiciel każdego obszaru kształcenia wskazanego do realizacji efektów kształcenia.

Struktura kwalifikacji wszystkich nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów, a także proporcja do liczby studentów odpowiada wymogom stawianym w § 12 oraz 17 ust. 1 pkt. 8 wyżej wymienionego rozporządzenia.

Analiza dokumentacji potwierdza iż osoby zgłoszone do minimum kadrowego posiadają dorobek naukowy oraz doświadczenie praktyczne zdobyte poza Uczelnią zgodne z obszarem wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia wskazanego dla ocenianego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin do których odnoszą się efekty kształcenia.

Ponad 50% osób zaliczonych do minimum kadrowego posiada doświadczenie praktyczne zdobyte poza Uczelnią. Jest to zarówno doświadczenie eksperckie (ocena i udział w projektach pozauczelnianych), jak i nauczycielskie (nauczyciel języka angielskiego, wczesnej edukacji, pedagog specjalny, specjalista języka migowego).

Dorobek naukowy i doświadczenie praktyczne osób zaliczonych do minimum kadrowego umożliwia pełną realizację programu kształcenia. Spełnione są też wszystkie wymogi formalne odnoszące się do minimum kadrowego. Połowa nauczycieli akademickich posiada doświadczenie zawodowe uzyskane poza Uczelnią związane z umiejętnościami uwzględnionymi w opisie efektów kształcenia. Jest to głównie doświadczenie pedagogiczne zdobyte w oświacie, szkołach i placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz w placówkach resocjalizacyjnych. Tym samym należy stwierdzić, że jednostka posiada wymagane przepisami prawa minimum kadrowego do prowadzenia kierunku pedagogika na studiach pierwszego stopnia o profilu praktycznym.

2.2

Ocena struktury i kompleksowości dorobku kadry oraz doświadczenia praktycznego zdobytego poza Uczelnią wypada pozytywnie. Poza osobami z minimum kadrowego zajęcia na wizytowanym kierunku prowadzi 17 osób. Dla kierunku prowadzonego na dwóch specjalnościach, ważna jest specyfika zajęć specjalnościowych. W jednostce na wizytowanym kierunku zajęcia te w przeważającej mierze prowadzą osoby z doświadczeniem praktycznym zdobytym poza Uczelnią. Ze względu na prowadzenie specjalności opiekuńczo-wychowawczej oraz wychowanie przedszkolne i edukacja wczesnoszkolna są to głównie pracownicy przedszkoli, nauczyciele i pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Analiza prowadzonych zajęć nie wykazała nieprawidłowości w ich obsadzie. Prowadzący zajęcia realizują treści zgodne ze swoim dorobkiem naukowym i doświadczeniem praktycznym. Pozytywny obraz kadry dydaktycznej dopełniło spotkanie z nauczycielami akademickimi. Zwracali oni uwagę przede wszystkim na odpowiednią atmosferę pracy i wsparcie jakie otrzymują. Pracownicy jako atut Uczelni postrzegają jej kameralność i elastyczność oferty edukacyjnej. Jako zagrożenie postrzegano niestabilność prawną szkolnictwa wyższego oraz niż demograficzny i narastającą (nie zawsze uczciwą) konkurencję wśród uczelni wyższych.

2.3

Prowadzona polityka kadrowa Jednostki umożliwia właściwy dobór kadry dydaktycznej. Łącznie na wizytowanym kierunku prowadzi zajęcia 26 osób. Ze względu na posiadanie przez Uczelnię kilku wydziałów zamiejscowych z kierunkiem pedagogika, pracownicy mogą realizować pensum dydaktyczne w wielu miejscach. Pozwala to uczelni na właściwy dobór kadry dydaktycznej do realizacji poszczególnych modułów kształcenia, zgodnie z kwalifikacjami, dorobkiem naukowym i doświadczeniem praktycznym, oraz zapobiega sytuacjom, gdzie pracownik w celu uzupełnienia pensum realizuje zajęcia, do których nie ma kwalifikacji. Zapewnia to także możliwość równomiernego obciążenia kadry obowiązkami dydaktycznymi w stosunku do ilości studentów. Ten model zatrudnienia jest szczególnie efektywny w grupie pracowników z poza minimum kadrowego.

Zatrudnienie na Uczelni regulują określone procedury WSZJK. Pomimo, że kierunek prowadzony jest na Uczelni niepublicznej nauczyciele są zatrudniani w procedurze konkursowej. Procedury zatrudniania określają tryb oceny osiągnięć naukowych kandydata, jego doświadczenie zawodowe i jego zgodność z zakładanymi efektami kształcenia, przypisanymi do modułów, które miałby realizować. Uczelnia szczególną uwagę przypisuje wprowadzonemu profilowi praktycznemu i dostosowuje do niego potencjał kadrowy. W rozmowach na temat polityki kadrowej Jednostki, zadeklarowano dalszą restrukturyzację potencjału kadrowego zgodnego z nowymi wymogami minimum kadrowego z października 2016 (okres przejściowy do 2018). Zamiany będą dotyczyły zmniejszenia liczby profesorów realizujących kierunkowe przedmioty teoretyczne na rzecz różnorodności i kompleksowości w strukturze kwalifikacji nauczycieli praktyków realizujących moduły specjalnościowe. Taki kierunek polityki kadrowej w związku z realizowanym profilem praktycznym kształcenia należy uznać za prawidłowy.

Pozytywnie należy ocenić skuteczność systemów oceny kadry akademickiej. Oceny określają procedury WSZJ, które są transparentne i dostosowane do specyfiki wizytowanego kierunku. Ocenie podlega zarówno dorobek naukowy pracowników, jak i jakość prowadzonych przez nich zajęć. Wyniki oceny są wykorzystywane w planowaniu zajęć dydaktycznych oraz decydują o przedłużaniu lub nieprzedłużaniu zatrudnienia.

W Jednostce stosuje się przejrzysty system nagradzania najwyżej ocenianych pracowników. Pozytywnie należy ocenić wsparcie rozwoju naukowego i zawodowego kadry. Jest on wprawdzie ograniczony możliwościami finansowymi uczelni, jednak obejmuje podstawowe

aspekty rozwoju kadry, w tym finansowanie publikacji w czasopiśmie i monografiach, udział w konferencjach naukowych, wsparcie na etapie aplikacji o granty naukowe, finansowanie przewodów doktorskich i habilitacyjnych, finansowanie staży.

Ze względu na specyfikę Jednostki, jej rozmiar i prowadzony kierunek, proces umiędzynarodowienia, wymiany naukowo-dydaktycznej w kraju i zagranicą, w tym mobilność kadry należy ocenić nisko. Zwiększoną aktywność od roku 2015 dotyczy głównie wymiany doświadczeń z Uczelniami partnerskimi, z którymi Uczelnia ma podpisane porozumienia oraz wspólne seminaria i konferencje naukowe. W latach 2012-2016 sześciu pracowników Uczestniczyło w programie Erasmus oraz siedem osób realizowało staż zagraniczny (Ukraina 3 osoby, Słowacja 2, Holandia 1).

3. Uzasadnienie

Uczelnia spełnia ustawowe wymogi minimum kadrowego dla kierunku pedagogika, studia pierwszego stopnia o profilu praktycznym. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich jest zgodna ze wskazanymi dyscyplinami nauki, obszarach i dziedzinach. Dorobek naukowy i doświadczenie praktyczne odpowiada realizowanym treściom w modułach kształcenia i jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia. Jako prawidłową uznaje się politykę kadrową w stosunku do wizytowanego kierunku, oraz procedury projakościowe w doborze kadry, obsadzie zajęć dydaktycznych, ocenie nauczycieli, wsparciu i motywacji. Zwraca uwagę niewielki proces umiędzynarodowienia kadry, który Jednostka tłumaczy specyfiką i profilem praktycznym kierunku pedagogika.

4. Zalecenia

Brak

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia.

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, a także w celu pozyskiwania kadry dydaktycznej posiadającej znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. *

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

1. Ocena: w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

3.1

Jednostka aktywnie współpracuje z otoczeniem społeczno-kulturowym. Podpisano szereg porozumień z interesariuszami zewnętrznymi a współpraca ma charakter ciągły. Mając na uwadze praktyczny profil kierunku, współpraca nie ogranicza się jedynie do opiniowania efektów i programu kształcenia, lecz dotyczy także procesu ewaluacji dydaktycznej i merytorycznej treści kształcenia.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym na kierunku „pedagogika” obejmuje instytucje oświatowe, opiekuńczo-wychowawcze i kulturalne. Dobór interesariuszy jest zgodny z realizowanym programem studiów i profilem oraz adekwatny do zakładanych efektów kształcenia. Interesariusze zewnętrzni wyrażają opinię na temat wiedzy, umiejętności i kompetencji zawodowych posiadanych przez absolwentów oraz na temat realizowanych programów kształcenia i ewentualnej potrzeby ich uzupełniania o treści i efekty kształcenia niezbędne na rynku pracy. Wydział Nauk Humanistycznych w Warszawie w ramach kierunku „pedagogika” w zakresie konsultowania i doskonalenia programu kształcenia oraz organizacji praktyk zawodowych współpracuje m.in. z następującymi jednostkami/instytucjami:

- Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli,
- Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń,
- Biuro Projektów i Pomocy Społecznej,
- Szkoły i przedszkola (np. Przedszkole nr 147 w Warszawie, Przedszkole nr 294 "Promyk Czerniakowa", Przedszkole nr 145 "Czterolistna koniczynka", Przedszkole nr 28 w Warszawie, Przedszkole nr 275 w Warszawie, Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Szkoła Podstawowa Nr 120 z oddziałami integracyjnymi w Warszawie, Szkoła Podstawowa Nr 166 w Warszawie, Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi nr 65 w Warszawie – pełny wykaz dostępny podczas wizytacji).
- Europejskie centrum Bajki w Pacanowie
- Instytut Runku Pracy
- Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

Współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym koordynuje Pełnomocnik Rektora ds. Pracodawców oraz Biuro ds. współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Ze względu na specyfikę kierunku współpraca ta jest ściśle połączona z praktykami studentów. Uczelnia zaprezentowała wykaz placówek gdzie takie praktyki się odbywają.

Dobrą współpracę z interesariuszami potwierdziło spotkanie w trakcie wizytacji. Wzięli w nim udział przedstawiciele Stowarzyszenia Oświatowego Edukator, Przedszkola Publiczne nr 5, Przedszkole 275, Zespół Szkół Niepublicznych LO, Szkoły Podstawowej z oddziałami integracyjnymi 330, konsultant ds. kształcenia Mazowieckiego Ośrodka Doskonalenia w Warszawie, Sekretarz Rady Biznesu, Trener Fundacji Edukacji Sportu, przedstawiciel Poradni Psychologiczno Pedagogicznej, terapeuta Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii.

Uczestnicy potwierdzili dobrą współpracę w ramach kierunku Pedagogika, jednocześnie zgłosili dalsze postulaty w kontekście programu kształcenia i praktycznego profilu studiów. Między innymi zgłoszono postulat zwiększenie ilości metodyk dla specjalności nauczycielskiej wychowanie przedszkolne i edukacja wczesnoszkolna oraz dalsze

przeprofilowanie praktyk studenckich, tak by studenci prowadzili na nich więcej samodzielnych zajęć praktycznych. Poprawy wymaga przygotowanie studentów do samodzielnego opracowywania scenariuszy zajęć.

Jako pozytywny przykład współpracy podano wprowadzenie, pod wpływem postulatów pracodawców, do programu studiów przedmiotu rozwój osobisty, w ramach którego studenci zdobywają tzw. umiejętności miękkie. Uwagi pracodawców Zespół oceniający przekazał władzom Wydziału.

Większość przedstawicieli pracodawców prowadzi zajęcia dydaktyczne na kierunku pedagogika w ramach godzin zleconych. Ten model zaangażowania pracodawców w prowadzenie zajęć specjalnościowych pozwala też na dobrą współpracę w ramach wizytowania placówek przez grupy studentów, hospitowania zajęć edukacyjno-terapeutycznych czy organizowania praktyk studenckich.

3.2

Uczelnia nie prowadzi studiów z udziałem podmiotu zewnętrznego.

3. Uzasadnienie

Jednostka w ramach kierunku pedagogika poprawnie współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Zwraca uwagę ściśle powiązanie współpracy z treściami i efektami kształcenia. Przedstawiciele pracodawców mają wpływ na ewaluację procesu i programu kształcenia. Są też włączeni w proces dydaktyczny. W Jednostce powołano struktury odpowiedzialne za współpracę z pracodawcami. Jako poprawną należy też ocenić organizację praktyk studenckich w porozumieniu z pracodawcami. Uczelnia deklaruje także realizację postulatów zgłoszonych przez pracodawców w trakcie wizytacji.

4. Zalecenia

Realizacja postulatu pracodawców zwiększenia liczby godzin metodyk szczegółowych w ramach modułów specjalnościowych.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, w tym do liczby studentów. Jednostka zapewnia bazę dydaktyczną do prowadzenia zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem do zawodu, umożliwiającą uzyskanie umiejętności zgodnych z aktualnym stanem praktyki związanej z ocenianym kierunkiem studiów oraz dostęp studentów do laboratoriów w celu wykonywania prac wynikających z programu studiów. *

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki. *

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia

studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów.

1. Ocena: w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi

4.1.

Wydział Nauk Humanistycznych Filii w Warszawie Społecznej Akademii Nauk z siedzibą w Łodzi mieści się w jednym z dwóch budynków w Warszawie przy ul. Łuckiej 11, którego Uczelnia jest właścicielem. Zajmuje powierzchnię 6480,2 m². Budynek ten jest dobrze przystosowany do prowadzenia kształcenia na poziomie studiów wyższych. Znajdują się w nim: 3 nowoczesne aule wykładowe – każda na ponad 200 osób, 6 sal wykładowych – każda na 100 do 120 studentów, 7 laboratoriów komputerowych – każde po 20 stanowisk, studio filmowe, studio telewizyjne, studio radiowe, 12 specjalistycznych sal dydaktycznych (w tym multimedialne pracownie językowe), 30 sal dydaktycznych (każda od 20 do 40 osób), 4 sale seminaryjne – każda dla 20 studentów, wyspecjalizowane laboratoria plastyczne, biblioteka wraz ze skomputeryzowaną czytelnią, magazyn biblioteki i podręczne archiwum, pokoje instytutów i katedr, dziekanaty, pomieszczenia administracyjne, pomieszczenia samorządu studenckiego, pokoje do rozwijania zainteresowań artystycznych, siłownia wraz z zapleczem, dwa bufety. Budynek jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Jest wyposażony w podjazdy, windy wewnętrzne i toalety o gabarytach przystosowanych dla wózków inwalidzkich. W bibliotece oraz w pracowniach komputerowych znajdują się stanowiska komputerowe przeznaczone dla osób niedowidzących i niedosłyszących. Komputery wyposażone są w 24” monitory, program ZoomText MagReader - jest to program powiększająco-mówiący oraz klawiaturę Zoomtext - z dużymi kontrastowymi klawiszami.

Istotnym elementem infrastruktury dydaktycznej dla kierunku „pedagogika” jest Pracownia "Edukacji Małego Dziecka" - niezbędna do prowadzenia zajęć metodycznych o charakterze praktycznym. Pracownia jest wyposażona w materiały dydaktyczne, zarówno o charakterze pokazowym, jak i manipulacyjnym, które wykorzystywane są do kształtowania praktycznych umiejętności organizowania ćwiczeń sensorycznych, matematycznych oraz językowych, m.in. klocki Dienes, kolorowe liczby, klocki systemu dziesiętnego, klocki LOGO Bogusława Roślowskiego służące do kształtowania słuchu fonematycznego. Do oceny gotowości edukacyjnej dziecka zgromadzono materiały, którą stanowią testy i zestawy prób diagnostycznych oraz narzędzia do pracy terapeutycznej z dziećmi z dysfunkcjami rozwojowymi, np. Metoda Dobrego Startu. Studenci mają także możliwość korzystania z pracowni malarstwa i rysunku, pracowni rzeźby oraz studia filmowego.

Do dyspozycji studentów jest własna lokalna sieć komputerowa złożoną z 140 jednostek zlokalizowanych w 7 laboratoriach. Na komputerach zainstalowane jest specjalistyczne oprogramowanie dydaktyczno-naukowe (Szkolny omnibus, Akademia umysłu, SPSS, Adobe

CS6, Photoshop, Max3D, CorelDraw, NetBeans lub Eclipse ISO/IEC system klasy ERP, Rhinoceros 5, Unreal Engine, Microsoft SQL Server 2008) oraz pakiet biurowy - Microsoft Office 2013. Cała sieć komputerowa dołączona jest za pomocą dwóch niezależnych światłowodowych łączy do Internetu (PLATON-NASK i SUPERMEDIA). Rozbudowana struktura sieci LAN i sieci Intranetowej umożliwia przyłączenie się studentów i pracowników z dowolnego miejsca Uczelni do odpowiedniego segmentu systemu informatycznego, udostępniając tym samym wszystkie istniejące zasoby sieciowe społeczności akademickiej co umożliwia między innymi swobodny dostęp do bazy bibliotecznej.

Dzięki współpracy Uczelni w ramach MSDN Academic Alliance studenci Wydziału mogą korzystać z oprogramowania firmy Microsoft oraz mają możliwość ukończenia na preferencyjnych warunkach finansowych specjalistycznych kursów z zakresu certyfikatów Microsoft.

Z przeprowadzonych rozmów ze studentami wynika, iż Wydział zapewnia studentom swobodny dostęp do jednej pracowni komputerowej w ramach tzw. ogólnodostępnego czasu.

Wszystkie sale wyposażone są w nowoczesny sprzęt audiowizualny (m.in. laptopy, projektory multimedialne, tablice interaktywne, kamery cyfrowe), który umożliwia wykorzystanie urządzeń do prezentacji różnorodnych materiałów dydaktycznych.

Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych w tym pracowni specjalistycznej pozwala na realizację zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzenie badań naukowych na kierunku pedagogika. Jak wynika z rozmów prowadzonych ze studentami podczas wizytacji, nie zgłaszają oni zastrzeżeń w tym obszarze.

4.2.

Biblioteka Filii w Warszawie SAN w Łodzi posiada zbiory przeznaczone do kształcenia na kierunku „pedagogika”, ujęte w następujących działach tematycznych: pedagogika, socjologia, psychologia, psychologia społeczna, filozofia, etyka, prawo, historia itd.. Prenumerowane są również czasopisma odpowiadające potrzebom kształcenia na kierunku „pedagogika” jak np. Edukacja, Kultura i Społeczeństwo, Kwartalnik Pedagogiczny, Charaktery, Pedagogika Rodziny, Wiedza i życie.

Ponadto zarówno studenci jak i kadra akademicka mogą korzystać z elektronicznych pełnotekstowych i bibliograficznych baz danych, wśród których można wymienić np.: Education Research Complete, EBSCO, ERIC, Humanities International Complete SocINDEX with Full Text, Academic Search Premier, Master. Uczelnia zapewnia dostęp do WBN co umożliwia studentom i nauczycielom akademickim korzystanie z polskich i zagranicznych baz bibliograficznych, tj. Elsevier, Nature i Science, Scopus, Springer, Web of Science, Wiley, Ebsco.

Biblioteka jest w pełni z informatyzowana z wykorzystaniem programu Libra 2000, co zapewnia pełny dostęp do katalogu zbiorów przez Internet.

Uzupełnieniem oferty wypożyczeń ze zbiorów Biblioteki Wydziałowej jest dostępność do zbiorów wszystkich bibliotek SAN, w tym Biblioteki Głównej w Łodzi jak i wypożyczeń międzybibliotecznych w ramach współpracy z 23 uczelniami w zakresie wymiany wydawnictw oraz dostęp on-line do biblioteki Clark University. Czytelnicy Biblioteki mają dostęp do informacji naukowo-technicznej i całej wiedzy zgromadzonej w sieci Internet i uczelnianej sieci komputerowej. Studenci na spotkaniu z Zespołem Oceniającym potwierdzili, że podręczniki dostępne w innych bibliotekach SAN w przypadku potrzeb są zamawiane i sprowadzane w drodze indywidualnych zamówień. Studenci oraz nauczyciele akademicy mogą zgłaszać swoje propozycje w zakresie uzupełniania czy też zamawiania zasobów bibliotecznych i chętnie korzystają z tej możliwości.

Istotnym wsparciem systemu wypożyczeń i dostępności zbiorów bibliotecznych są zasoby elektroniczne, z których studenci mogą korzystać w domu tj. eIFL Direct, IBUK, WBN. W ramach IBUKa studenci SAN mają możliwość korzystania z zasobów z zakresu pedagogiki (w tym edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna, historia wychowania, logopedia, pedagogika ogólna, pedagogika opiekuńcza, pedagogika społeczna, resocjalizacja, teorie wychowania, itd.), socjologia, psychologia (w tym psychologia ogólna, psychologia rozwoju człowieka, psychologia społeczna, itd.), prawo (w tym prawo oświatowe, prawo rodzinne i opiekuńcze, itd.). Dostęp do uczelnianych zasobów sieciowych, e-bibliotek spoza Intranetu jest możliwy poprzez system HAN - Hidden Automatic Navigator.

Uczelnia dba o aktualizację zbiorów bibliotecznych corocznie wydając na wzbogacenie zasobów bibliotecznych o najnowsze wydawnictwa, materiały źródłowe, kompendia z różnych dziedzin naukowych, itd. kwotę około 350 000 złotych.

Na zaplecze lokalowo-sprzętowe Biblioteki składają się: wypożyczalnia, w której przechowywane są zbiory biblioteczne oraz część czytelniana. W czytelni znajdują się stanowiska do pracy wyposażone w komputery/laptopy, dostęp do Internetu, zasoby elektroniczne oraz bazę LEX oraz program SPSS.

Biblioteka jest czynna w dni powszednie w godzinach 9-17. Pracuje również we wszystkie weekendy zjazdowe w godzinach od 9-17, co zapewnia dostęp do zbiorów wszystkim studentom, także studiów niestacjonarnych oraz sprzyja warunkom do nauki. Godziny pracy w okresach sesji oraz egzaminów dyplomowych są dodatkowo dopasowywane do potrzeb studentów oraz nauczycieli akademickich.

Wizyta Zespołu Oceniającego w bibliotece Filii, w tym przegląd katalogów potwierdziła profesjonalną obsługę studentów oraz dostępność literatury wskazanej w sylabusach.

3. Uzasadnienie

Wydział Nauk Humanistycznych Filii Społecznej Akademii Nauk z siedzibą w Łodzi posiada infrastrukturę dydaktyczną dostosowaną do potrzeb kształcenia na kierunku „pedagogika”. Wydział ma do dyspozycji 3 nowoczesne aule wykładowe, 6 sal wykładowych, 7 laboratoriów komputerowych, studio filmowe, studio telewizyjne, studio radiowe, 12 specjalistycznych sal dydaktycznych (w tym multimedialne pracownie językowe), 30 sal dydaktycznych, 4 sale seminaryjne, wyspecjalizowane laboratoria plastyczne, biblioteka wraz ze skomputeryzowaną czytelnią, pomieszczenia administracyjne, pomieszczenia dla samorządu studenckiego, pokoje do rozwijania zainteresowań artystycznych, siłownia wraz z

zapleczem, dwa bufety. Na podkreślenie zasługuje wyposażenie wszystkich sal w nowoczesny sprzęt audiowizualny i rozwiązania z zakresu systemów informatycznych. Istniejący na Wydziale system IT, pozwala na dostęp z każdego miejsca uczelni do Internetu, pozwalając na pełne wykorzystanie posiadanego sprzętu.

Istotnym elementem infrastruktury dydaktycznej dla kierunku „pedagogika” jest Pracownia "Edukacji Małego Dziecka" - niezbędna do prowadzenia zajęć metodycznych o charakterze praktycznym.

Biblioteka Filii SAN gromadzi zbiory związane z potrzebami kształcenia na ocenianym kierunku. Uzupełnieniem oferty wypożyczeń ze zbiorów Biblioteki Wydziałowej jest dostępność do zbiorów wszystkich bibliotek SAN w tym Biblioteki Głównej w Łodzi jak i wypożyczeń międzybibliotecznych. Biblioteka prenumeruje czasopisma związane tematycznie z ocenianym kierunkiem jak np. Edukacja, Kultura i Społeczeństwo, Kwartalnik Pedagogiczny, Charaktery, Pedagogika Rodziny, Wiedza i życie. Ponadto zarówno studenci jak i kadra akademicka mogą korzystać z elektronicznych pełnotekstowych i bibliograficznych baz danych tj. Elsevier, Nature i Science, Scopus, Springer, Web of Science, Wiley, Ebsco WBN. Biblioteka zapewnia dostęp do literatury wskazanej w sylabusach.

W bibliotece znajdują się stanowiska komputerowe przeznaczone dla osób niedowidzących i niedosłyszących. Komputery wyposażone są w 24” monitory, program ZoomText MagReader - jest to program powiększająco-mówiący oraz klawiaturę Zoomtext - z dużymi kontrastowymi klawiszami.

Infrastruktura dydaktyczna, jaką dysponuje Wydział pozwala na sprawną realizację procesu kształcenia. Pozytywnie oceniają ją także studenci, co widoczne jest w raporcie z badania bazy dydaktycznej (średnie oceny zadowolenia z wyposażenia sal oraz zasobów bibliotecznych systematycznie rosną, patrząc na wyniki uzyskane w I, II i III edycji badania) oraz w rozmowie ze studentami przeprowadzonej podczas wizytacji. Studenci deklarują, że mają wpływ na to, o jakie pozycje bibliograficzne są wzbogacane zasoby biblioteczne. Mogą zgłaszać wnioski w tym zakresie do opiekuna kierunku. Infrastruktura spełnia ich oczekiwania.

4. Zalecenia

Należy rozważyć zorganizowanie pracowni specjalistycznej – superwizyjnej (z lustrem weneckim).

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1.

Wszelkie informacje istotne dla studentów dotyczące zasad organizacji procesu kształcenia, planu i harmonogramu zajęć, zasad oceniania i zaliczania, zalecanej literatury, zakładanych efektów kształcenia, są im udostępniane. Nauczyciele akademicy odbywają dyżury w ustalonych i ogłoszonych terminach. Większość z nich komunikuje się ze studentami również za pomocą wiadomości mailowych. Informacją i radą dla studentów służą opiekunowie roku, którzy mają ustalony specjalny dyżur, a na pierwszym roku organizują spotkanie informacyjne. Studenci dysponują również informacją na temat praktyk i programów wymiany międzynarodowej. Tym zagadnieniom również poświęcone są spotkania ze studentami. Ponadto w budynku znajdują się tablice i gabloty informacyjne.

Pomoc materialna na ocenianym kierunku przyznawana jest w sposób, który nie budzi zastrzeżeń studentów. Stypendium socjalne, specjalne dla niepełnosprawnych oraz zapomogi przyznawane są przez Wydziałowe Komisje Stypendialne, natomiast stypendium Rektora dla najlepszych studentów przez Odwoławczą Komisję Stypendialną. Większość składów obu komisji stanowią studenci. Od decyzji pierwszego z ww. organów przysługuje odwołanie do OKS, a od decyzji wydanej w pierwszej instancji przez OKS przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Regulamin przyznawania pomocy materialnej, podział dotacji i stawki stypendiów ustalane są w porozumieniu z Samorządem studentów.

Samorząd studentów i członkowie koła naukowego pozytywnie ocenili wsparcie udzielane im przez jednostkę. Opiekun Koła nie tylko inspiruje jego członków do aktywności, ale pomaga również w kwestiach organizacyjnych czy w uzyskaniu finansowania na udział w konferencji. Przedstawiciele samorządu pozytywnie ocenili współpracę z władzami wydziału. Za aktywność w tej strukturze można otrzymać stypendium lub obniżenie kwoty czesnego.

5.2.

Program studiów umożliwia mobilność studentów. Studentom ocenianego kierunku jednostka oferuje możliwość wyjazdu w ramach programu Erasmus+ na cztery zagraniczne uczelnie – dwie w Niemczech i po jednej w Bułgarii i na Węgrzech. W obecnym roku akademickim czterech studentów z pedagogiki wyjeżdża na zagraniczne studia w ramach Erasmus+. Żaden student nie przyjeżdża w ramach tego programu. Na spotkaniu z ZO PKA studenci nie wyrażali zainteresowania mobilnością, z uwagi na pracę zawodową i charakter kierunku. Z uwagi na fakt, że Wydział istnieje i prowadzi oceniany kierunek dopiero od roku, nie ma innych danych z tego obszaru.

Ponadto studenci mają możliwość mogą wybrać pojedyncze kursy w języku angielskim prowadzone w ramach współpracy z brytyjską uczelnią Clark University. Do tej pory zdecydował się na to zaledwie jeden student ocenianego kierunku, który zapisał się na warsztaty Intercultural Communication, wielu z nich nawet nie wie o takiej ofercie.

Na Uczelni nie funkcjonują krajowe programy mobilności. Studenci nie wyrażali też zainteresowania taką ofertą.

5.3

Studenci ocenianego kierunku mogą korzystać z ogólnouczelnianego Biura Karier Studenckich, którego główna siedziba jest w Łodzi. Ponadto na Wydziale w Warszawie oferowane są szkolenia i warsztaty, prowadzone jest doradztwo zawodowe, konsultacje dokumentów aplikacyjnych.

5.4

Wsparciem dla studentów niepełnosprawnych zajmuje się Biuro ds. Obsługi Osób z Niepełnosprawnościami oraz Rzecznik ds. Studentów z Niepełnosprawnością. Obydwa podmioty mają siedzibę w Łodzi, jednakże kierują swoje działania również do studentów z Wydziału Nauk Humanistycznych w Warszawie. Na ocenianym kierunku studiują dwie osoby z niepełnosprawnością.

Na pozytywną ocenę zasługuje indywidualne podejście do problemu niepełnosprawności, taktowne diagnozowanie potrzeb, ale i profesjonalizm oraz kompetencje osób, które zajmują się takimi studentami i wiedzą, kiedy pomóc usuwając bariery, a kiedy zmobilizować do ich pokonywania. W usuwaniu barier pomaga z pewnością wypożyczalnia sprzętu, która w Warszawie dopiero rozkręca działalność. Do dyspozycji studentów są powiększalniki, specjalnie przystosowana klawiatura i monitor dla niedowidzących. Ponadto przygotowano specjalną ankietę, w której studenci mogą zgłaszać swoje uwagi i spostrzeżenia dotyczące barier edukacyjnych na terenie Uczelni.

Ponadto Regulamin studiów przewiduje, że w szczególnych sytuacjach życiowych na wniosek studenta Dziekan może wyrazić zgodę na przyznanie Indywidualnej Organizacji Studiów, która oczywiście nie zwalnia z obowiązku uczestniczenia w zajęciach, ale pozwala na elastyczne podejście do harmonogramu czy planu zajęć i dostosowanie go do potrzeb i możliwości studenta.

5.5

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie ocenili obsługę administracyjną, zarówno w zakresie obsługi toku studiów, jak i systemu pomocy materialnej. System rozpatrywania podań i wniosków również działa ich zdaniem właściwie.

Informację o programie kształcenia i procedurach toku studiów studenci mają zapewnioną w pełni, strona internetowa, w części dostępnej po zalogowaniu do Strefy Studenta zawiera potrzebne informacje dotyczące nie tylko powyższych kwestii, ale również Biura Karier, pomocy materialnej, mobilności.

Sylabusy są bardzo rozbudowane i zawierają wiele przydatnych informacji, takich jak: treści, efekty i cele kształcenia, wykaz godzin kontaktowych w rozbiciu na formy zajęć, liczba zakładanych godzin pracy własnej w relacji do punktów ECTS, wymagania wstępne i forma zaliczenia. Sylabusy dostępne są na stronie internetowej Wydziału po zalogowaniu. Ponadto, co dla studentów znacznie ważniejsze, wszelkie niezbędne informacje podane są na pierwszych zajęciach przez nauczycieli akademickich – jest to dla studentów podstawowe

źródło wiedzy, które spełnia ich oczekiwania dlatego rzadko sięgają po sylabusy.

3. Uzasadnienie

Studenci są zadowoleni z systemu wsparcia dydaktycznego i socjalnego. Mają dobre warunki infrastrukturalne do studiowania oraz zapewnioną informację o procesie dydaktycznym i programie kształcenia. Nauczyciele akademicy odbywają konsultacje w wyznaczonych porach. Na ocenianym kierunku istnieją warunki do międzynarodowej mobilności studenckiej. Wsparcie i zindywidualizowaną pomoc otrzymują także studenci niepełnosprawni. Za mocną stronę kształcenia studenci uznali praktyczne przygotowanie do wykonywanego zawodu.

4. Zalecenia - brak

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu: *

6.1.1 projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, *

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia

i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania, *

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5 wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia, *

6.1.6 kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej, *

6.1.7 wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów

w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8 zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10 dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach.

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena - wyróżniająco

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

6.1.

Na kierunku *pedagogika* prowadzonym na Wydziale Nauk Humanistycznych w Warszawie Społecznej Akademii Nauk w Łodzi, funkcjonuje Wydziałowy System Zarządzania Jakością Kształcenia, w którym to przyjęto procedury jakościowe uwzględniające specyfikę funkcjonowania Wydziału. System ten jest w korelacji z Ogólnouczelnianym Systemem Zarządzania funkcjonującym na poziomie Uczelni. Zmodyfikowany Wydziałowy System Zarządzania Jakością Kształcenia przyjęty został na mocy Uchwały Rady Wydziału Nauk Humanistycznych w Warszawie Społecznej Akademii Nauk z siedzibą w Łodzi z dnia 24 września 2016 r. w sprawie przyjęcia i wdrożenia zmodyfikowanego Wydziałowego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia na Wydziale Nauk Humanistycznych w Warszawie Społecznej Akademii Nauk z siedzibą w Łodzi. Za zapewnianie jakości kształcenia w Wydziale Zamiejscowym w Warszawie odpowiada Dziekan, oraz Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia. Przyjęte w ramach Wydziałowego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia procedury zapewniają możliwość stałego kontaktu i przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi Ogólnouczelnianego Systemu Zarządzania Jakością. Dzięki temu bieżące monitorowanie jakości procesów kształcenia, w tym stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz jakości programów na ocenianym kierunku jest pełniejsze i daje rzetelne podstawy do planowania i wprowadzania działań doskonalących na poziomie Wydziału oraz całej Uczelni. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia pozostaje w stałym kontakcie z Uczelnianą Komisją ds. Jakości Kształcenia, Działem Jakości Kształcenia oraz Komisją Programową, planując swoje działania zgodnie z przyjętą Polityką Jakości oraz obowiązującymi procedurami. System w sposób precyzyjny określa rolę każdej jednostki w realizacji poszczególnych zadań w ramach zapewniania jakości kształcenia

6.1.1.

Funkcjonujący Wydziałowy System Zarządzania Jakością Kształcenia daje możliwość udziału interesariuszy w procesie podnoszenia i zapewniania jakości kształcenia poprzez ciągłą współpracę w zakresie kształtowania koncepcji kształcenia i doskonalenia programu kształcenia na ocenianym kierunku. Do interesariuszy wewnętrznych należą studenci oraz nauczyciele akademicki oraz pracownicy obsługi procesu dydaktycznego. Do interesariuszy zewnętrznych należą absolwenci oraz przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego.

Za tworzenie i modyfikowanie programów kształcenia oraz obsadę zajęć dydaktycznych odpowiada procedura P-02, zgodnie z którą projektując program kształcenia należy uwzględnić wytyczne Senatu, misję i strategię rozwoju Uczelni, misję i strategię rozwoju Wydziału, na którym jest prowadzony dany kierunek, realia rynku pracy i potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, wyniki badań rynku pracy i konsultacji z pracodawcami, sugestie studentów zgłaszane poprzez Samorząd Studencki, wzorce międzynarodowe, a przede wszystkim wnioski z analiz i badań jakości prowadzonych na danym kierunku. Analiza przedstawionej podczas wizytacji dokumentacji (raporty, sprawozdania ze spotkań Komisji Programowej) potwierdza, że ich udział w tym procesie jest realny a w tworzeniu i doskonaleniu programu kształcenia udział mają przedstawiciele wszystkich tych grup. Wśród pracodawców współpracujących z kierunkiem w tym obszarze można wymienić: Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń, Biuro Projektów i Pomocy Społecznej, Szkoły i przedszkola (Przedszkole nr 147 w Warszawie, Przedszkole nr 294 "Promyk Czerniakowa", Przedszkole nr 145 "Czterolistna koniczynka", Przedszkole nr 28 w Warszawie, Przedszkole nr 275 w Warszawie, Szkoła Podstawowa Nr 120 z Oddziałami Integracyjnymi w Warszawie, Szkoła Podstawowa Nr 166 w Warszawie, Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi nr 65 w Warszawie). Z pełnym wykazem podpisanych umów i porozumień ZO zapoznał się podczas wizytacji.

Z przedstawionych podczas wizytacji oświadczeń interesariuszy oraz prowadzonych z nimi podczas wizytacji rozmów wynika, że uczestniczyli oni w tworzeniu koncepcji kształcenia i określaniu efektów kształcenia na ocenianym kierunku, że pozytywnie opiniują oni realizowany program oraz, że systematycznie współpracują z Komisją Programową przy jego doskonaleniu. Jak wynika z przedstawionych podczas wizytacji dokumentów na kierunku *pedagogika* konsultowano m.in. koncepcję kształcenia, efekty kształcenia uwzględnione w programie kształcenia, ofertę specjalności, ofertę przedmiotów specjalnościowych. Interesariusze zewnętrzni zgłaszali potrzebę szerszego włączenia w proces kształcenia kadry z doświadczeniem zawodowym zdobytym poza uczelnią uzasadniając ten wniosek praktycznym profilem kształcenia. W procesie tworzenia koncepcji kształcenia uczestniczą także studenci kierunku. Biorąc aktywny udział w spotkaniach Wydziałowej Komisji Jakości Kształcenia, Komisji Programowej, Rady Wydziału i Senatu Uczelni (mając ustawowe przedstawicielstwo), mają realny wpływ na proces kształcenia. Opinie Samorządu Studenckiego dotyczące programu i planów kształcenia oraz zgłoszone przez nich wnioski zostały wnikliwie przeanalizowane przez Komisję Programową a niektóre z nich – uwzględnione w ostatecznym kształcie programu kształcenia. Jak wynika z rozmów przeprowadzonych w trakcie wizytacji przez Zespół Oceniający z kadrą kierunku i Władzami Wydziału, w projektowaniu efektów kształcenia mają także znaczenie konsultacje z pracodawcami prowadzone w sposób nieformalny oraz wymiana poglądów prowadzona z opiekunami praktyk z ramienia instytucji przyjmujących na praktyki. Zespół Oceniający ponadto stwierdza, analiza sprawozdań ze spotkań Komisji Programowej potwierdza, że realizowany w ramach ocenianego kierunku program podlegał przeglądom i był

dyskutowany.

6.1.2.

Zasady monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia reguluje procedura P-10 WSZJK (Określenie efektów kształcenia, monitorowanie i weryfikacja osiąganych przez studentów efektów kształcenia). Zgodnie z nią, monitorowanie i weryfikacja obejmuje wszystkie kategorie: wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne i odbywa się na każdym etapie kształcenia i na wszystkich rodzajach zajęć. Raz w roku, po zakończeniu zajęć dydaktycznych w semestrze letnim przeprowadzona jest analiza końcowa w tym zakresie. Zgodnie z obowiązującymi regulacjami i założeniami WSZJK, poddaje się jej obowiązkowo przedmioty charakteryzujące się niską zdawalnością lub zbyt jednolitą strukturę ocen. Jednostką odpowiedzialną za monitorowanie stopnia osiągnięcia efektów kształcenia jest Zespół ds. Kontroli Efektów Kształcenia, który na koniec roku dokonuje przeglądu losowo wybranych sylabusów. Przegląd polega na weryfikacji zakładanych i osiąganych przez studentów efektów kształcenia, form prowadzenia zajęć i metod dydaktycznych, formy zaliczenia przedmiotu, przeglądzie prac zaliczeniowych i/lub egzaminacyjnych. Podstawą oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia są efekty kształcenia zdefiniowane w sylabusach. Sposób monitorowania osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przypisanych praktykom zawodowym określają: Regulamin Praktyk oraz procedura P-11 (Realizacja praktyk studenckich), natomiast pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego - Zasady Dyplomowania. Monitoring opiera się m.in. na analizie sylabusów i prac zaliczeniowych/egzaminacyjnych studentów, wnioskach z analizy struktury ocen, wynikach badania dotyczącego efektów kształcenia, opiniach opiekunów praktyk, promotorów prac dyplomowych, itd. Wnioski z analizy dokonanej przez Zespół są przekazywane Komisji Programowej kierunku. Stanowią one podstawę do opracowania rekomendacji służących doskonaleniu programu kształcenia i wprowadzania modyfikacji w zakresie efektów kształcenia oraz sposobach ich realizacji i weryfikacji. Zespół Oceniający stwierdza, że przedstawiona podczas procesu wizytacji dokumentacja (tzn. teczki przedmiotów zawierające prace etapowe oraz arkusze weryfikacji efektów kształcenia), a także przeprowadzone rozmowy, potwierdziły, że ocena stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia odbywa się na każdym etapie kształcenia i obejmuje wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Władze Wydziału Zamiejscowego w Warszawie, poinformowały Zespół Oceniający, że obowiązkiem każdej osoby prowadzącej zajęcia jest bieżąca obserwacja, analiza i ocena osiągnięć studenta w trakcie realizacji przedmiotu (udział w zajęciach, projekty, prezentacje zaliczenia i egzaminy z poszczególnych przedmiotów, itp.), praktyk zawodowych, procesu dyplomowania (seminarium dyplomowego i przygotowania pracy dyplomowej, egzaminu dyplomowego, itp.), zgodnie z metodami określonymi w sylabusie, co znalazło potwierdzenie w trakcie spotkania z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na kierunku „pedagogika”.

6.1.3

W wyniku weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, WSZJK ocenia efekty kształcenia uzyskiwane

w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Regulacje w tym obszarze zawiera procedura P-10 (Określenie efektów kształcenia, monitorowanie i weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia). Ocena weryfikacji efektów kształcenia uwzględnia trafność doboru sposobów realizacji efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, formy prowadzenia zajęć i metod dydaktycznych, formy zaliczenia przedmiotu. Analiza dokonywana jest pod kątem właściwego doboru wszystkich tych elementów do zakładanych efektów kształcenia. Na podstawie dokonanej analizy Komisja Programowa przygotowuje krótkie podsumowanie zawierające ocenę weryfikacji efektów kształcenia i rekomendacje na kolejny rok akademicki. Mogą one stanowić punkt wyjścia do wprowadzania modyfikacji w programie kształcenia oraz sposobów monitorowania osiągania przez studentów efektów kształcenia. Na podstawie weryfikacji dokonanej w semestrze letnim roku akademickiego 2015/2016 Komisja Programowa uznała za konieczne podjęcie prac nad pogłębieniem upracticznienia kierunku „pedagogika”. Uznano za niezbędne wprowadzenie metod dydaktycznych odpowiadających potrzebom profilu praktycznego, jak np. metoda rozwiązywania problemów (PBL - Problem Based Learning), która czyni nauczanie „autentycznym” (zbliża szkołę do realnego życia). Wśród innych zgłaszanych zaleceń można wymienić:

- dla przedmiotu Etyka - w celu umożliwienia pełniejszego osiągnięcia efektów przedmiotowych szczególnie w zakresie umiejętności, zalecono realizację przedmiotu dodatkowo w formie warsztatów,
- dla przedmiotu Metody badań pedagogicznych - z uwagi na konieczność opanowania przez studentów kompetencji związanej z umiejętnością opracowania metody kwestionariusza ankiety, a także pisania instrukcji dla osoby badanej wypełniającej kwestionariusz zalecono zwiększenie ilości godzin związanych z zajęciami praktycznymi dotyczącymi wyżej wymienionych zagadnień,
- dla przedmiotu Warsztat umiejętności pedagogicznych – z uwagi na wysoki poziom prac zaliczeniowych studentów zasugerowano, że należy starannie obserwować i porównywać wyniki weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia w przyszłości, biorąc pod uwagę kolejne roczniki studiów w celu ewentualnego zwiększenia wymagań.

Weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia dokonywana jest także na etapie prac dyplomowych. Za dobrą praktykę można uznać bardzo szczegółowe regulacje zawarte w Zasadach dyplomowania. Ten dokument w sposób wyczerpujący określa wszystkie istotne obszary dyplomowania. Za dobrą praktykę można także uznać dokonywaną zgodnie z procedurą P-12 weryfikację jakości prac dyplomowych. Podczas wizytacji udostępniono protokoły z tej weryfikacji, po których analizie Zespół Oceniający stwierdza, że jest ona dokonywana w sposób bardzo rzetelny. Zgodnie z tą procedurą raz w roku Zespoły kierunkowe powołane przez Dziekana analizują minimum 20% losowo wybranych obronionych prac dyplomowych z każdego kierunku. Analiza jest przeprowadzana zarówno pod względem spełnienia wymogów merytorycznych, jak i formalnych. Prace oceniane są pod kątem spełnienia standardów określonych w Zasadach Dyplomowania oraz kryteriów uwzględnionych w Arkuszu weryfikacji jakości prac dyplomowych. Wnioski z

monitorowania jakości prac dyplomowych są wykorzystywane do opracowywania działań doskonalących, których wdrożenie ma na celu zapewnienie spełnienia przez prace dyplomowe przyjętych dla nich standardów jakości. Na podkreślenie zasługuje fakt, że w przypadku pierwszych absolwentów ocenianego kierunku dokonano weryfikacji jakości wszystkich prac dyplomowych. Podczas wizytacji ZO PKA udostępniono raport z tej weryfikacji, wraz z następującymi rekomendacjami: kontynuację wśród promotorów i studentów kierunku „pedagogika” akcji informacyjnej dotyczącej zasad dyplomowania w Społecznej Akademii Nauk. Uznano, iż jedną z form tej akcji mogłoby być opracowanie pisemnej instrukcji z odpowiednimi wytycznymi (wyciąg z aktualnie obowiązujących „Zasad Dyplomowania”) do rozdania przez promotorów uczestnikom seminariów dyplomowych, wytypowanie kilku bardzo starannych pod względem formalnym i odpowiednim poziomie merytorycznym w tym również metodologicznym i poznawczym prac licencjackich oraz udostępnienie ich dyplomantom do wglądu w biblioteczce Uczelni jako „prac wzorcowych”. Jako wynik dokonanej weryfikacji zalecono także objęcie w roku 2016/2017 weryfikacją recenzji prac dyplomowych. W ramach doskonalenia WSZJK w procedurze P-12 (Weryfikacja jakości prac dyplomowych) wprowadzono od roku akademickiego 2016/2017 możliwość monitorowania zewnętrznego merytorycznej i formalnej poprawności prac dyplomowych po ich obronach, dokonywanego przez recenzentów zewnętrznych (pracowników naukowych innych Uczelni).

Kwestie dotyczące zapobiegania plagiatom i ich wykrywania reguluje również procedura P-12 (Weryfikacja jakości prac dyplomowych). Zgodnie z zawartymi w niej wytycznymi, na ostatnim etapie sprawdzenia poprawności pracy, w celu weryfikacji jej autentyczności, należy wykorzystać system antyplagiatowy. Jeśli w pracy przekroczone zostaną określone normy, praca nie jest dopuszczana do obrony i student ma obowiązek przygotowania pracy spełniającej wymogi w tym zakresie.

Sposób weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia przypisanych praktykom zawodowym jest określony przez Regulamin Praktyk. Do weryfikacji efektów osiągniętych na praktykach zawodowych włączeni są przedstawiciele pracodawców. Efekty te są weryfikowane przez ocenę efektów szczegółowych opracowanych dla praktyk i stopnia wykonania zadań przypisanych tym efektom. Ostatecznej weryfikacji efektów osiągniętych na praktykach dokonuje Opiekun praktyk z ramienia Uczelni na podstawie dokumentacji potwierdzonej przez Opiekuna praktyk z ramienia instytucji przyjmującej, informacji zbieranych w trakcie odbywania praktyk oraz ich analizy. Opiekun praktyk z ramienia Uczelni dokonuje końcowej oceny zgodności zrealizowanych zadań z efektami określonymi dla praktyk. Za dobrą praktykę należy uznać hospitacje praktyk dokonywane przez Opiekuna z ramienia Uczelni, co potwierdziły przedstawione podczas wizytacji Arkusze hospitacji. Wnioski z hospitacji są poddawane analizie Komisji Programowej.

6.1.4.

Wydział Nauk Humanistycznych w Warszawie Społecznej Akademii Nauk w Łodzi nie posiada uprawnień do potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku ze względu na fakt, że kierunek nie był dotychczas poddawany ocenie programowej dokonywanej przez PKA. Istnieje jednak taka możliwość na Uczelni macierzystej, gdzie zasady, warunki i tryb

potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów określają: Regulamin Studiów SAN, Regulamin potwierdzenia efektów uczenia się Społecznej Akademii Nauk w Łodzi, przyjęty uchwałą Senatu SAN z dnia 24 marca 2015 roku i wdrożony z dniem 1 października 2015 roku oraz, funkcjonująca w ramach WSZJK, procedura P-19 (Potwierdzanie efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów). Dokumenty te są ze sobą spójne i w precyzyjny sposób określają zasady postępowania w tym obszarze. Do tej pory nikt na ocenianym kierunku nie wnioskował o potwierdzenie efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów.

6.1.5.

Jak wynika z przeprowadzonych rozmów z Biurem Karier, zajmującym się monitorowaniem karier zawodowych absolwentów m. in. kierunku pedagogika, Wydział Nauk Humanistycznych w Warszawie, w roku akademickim 2015/2016 miał dopiero pierwszych absolwentów na wyżej wspomnianym kierunku studiów. Monitorowanie karier zawodowych absolwentów, reguluje procedura P-13 (Śledzenie losów zawodowych absolwentów i zasady monitorowania rynku pracy), zgodnie z którą absolwenci zostaną poddani badaniu rok po ukończeniu studiów, tj. w listopadzie 2017 roku. Nie było zatem jeszcze możliwości wdrożenia i zbadania skuteczności tej procedury na Wydziale Nauk Humanistycznych na kierunku „pedagogika”. Odpowiednie regulacje zostały jednak uwzględnione w obowiązującym na Wydziale WSZJK i były wdrażane na innych kierunkach. Podczas wizytacji przedstawiono przykładowe raporty, jakie powstały dla innych kierunków, na których prowadzone jest kształcenie na Wydziale Nauk Humanistycznych oraz wzory stosowanych narzędzi.

6.1.6.

W wydziałowym systemie zarządzania jakością kształcenia uwzględnione zostały procedury mające na celu doskonalenie prowadzonej na Wydziale polityki kadrowej oraz kadry zaangażowanej w proces kształcenia na kierunku, a także procedury regulujące sposób wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry. Są to m.in.: procedura P-05 (ocena osiągnięć i nagradzanie pracowników akademickich oraz jednostek naukowo-dydaktycznych), procedura P-08 (prowadzenie hospitacji zajęć dydaktycznych), procedura P-09 (ewaluacja zajęć dydaktycznych i pracy wykładowców dokonywana przez studentów). Ocena okresowa odbywa się w oparciu o procedurę P-05 (Ocena osiągnięć i nagradzanie pracowników akademickich oraz jednostek naukowo-dydaktycznych). Obejmuje 4 ostatnie lata i dotyczy następujących obszarów działalności naukowo-badawczej, dydaktyczno-wychowawczej, organizacyjnej, oraz zawodowej (doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią), w szczególności w odniesieniu do nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na profilu praktycznym.

Na podstawie wypełnionego przez pracownika arkusza samooceny oraz zebranych dodatkowych dokumentów (wyniki oceny studentów i/lub arkusz hospitacji), Kierownik Zakładu dokonuje oceny ogólnej pracownika i przedstawia swoją propozycję na temat dalszego zatrudnienia. Ocenę opiniuje Komisja ds. Etyki i Oceniania Pracowników, a

następnie zatwierdza Rektor Uczelni. Ważnym elementem oceny okresowej nauczyciela akademickiego są wyniki ankietyzacji studentów oraz hospitacji zajęć dydaktycznych. Hospitacje zajęć prowadzone są wg planu sporządzanego na każdy semestr lub rok akademicki przez Kierownika Zakładu z uwzględnieniem zasad ujętych w procedurze P-08 (Prowadzenie hospitacji zajęć dydaktycznych). Oprócz hospitacji planowanych na początku semestru mogą być realizowane hospitacje pozaplanowe w przypadku, kiedy np.: wyniki oceny studenckiej zostaną uznane przez Wydziałową lub Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia, Dziekana Wydziału lub Kierownika Zakładu za niezgodne z przyjętymi standardami, lub studenci zgłaszają skargi na nauczyciela akademickiego.

Ponadto na Wydziale prowadzi się regularny monitoring posiadanych przez pracowników kwalifikacji naukowych i zawodowych oraz stopnia ich aktualności oraz regularne monitorowanie dorobku naukowego pracowników Wydziału.

Za dobrą praktykę można uznać realizację badania jakości pracy opiekunów prac dyplomowych, co stanowi uzupełnienie oceny kadry, a jednocześnie pozwala monitorować jakość samego procesu dyplomowania. Studenci dokonują oceny pracy opiekuna już po obronie. Wypowiadają się na temat jego dostępności, wsparcia udzielanego w toku pisania pracy dyplomowej, systematyczności pracy, przydatności przekazywanych uwag dotyczących pracy, itd.

6.1.7.

Analiza przedstawionej dokumentacji oraz rozmowy z Władzami Wydziału i kadrami pozwalają stwierdzić, że systematycznie realizowana ocena kadry jest istotnym elementem systemu zarządzania jakością kształcenia, wpływającym na politykę kadrową w zakresie zatrudniania oraz podnoszenia kompetencji pracowników naukowo – dydaktycznych. Dobrą praktyką stosowaną w tym obszarze jest uwzględnienie na stronie internetowej Działu Jakości Kształcenia zakładki „Najczęściej zadawane pytania”, w której przybliżono studentom procedury związane z dokonywaną przez nich oceną wykładowców oraz konsekwencje uzyskania przez wykładowcę oceny negatywnej. Dzięki temu są oni świadomi tego, że mają realny wpływ na obsadę zajęć dydaktycznych, co zostało potwierdzone podczas rozmowy ze studentami. Dobrą praktyką jest także włączanie studentów w realizację badania jakości zajęć dydaktycznych. Dzięki temu są oni bardziej zaangażowani w proces oceny kadry i dostrzegają fakt, że mogą wpływać na obsadę zajęć dydaktycznych.

Wyniki studenckiej oceny jakości zajęć dydaktycznych przekazywane są Kierownikowi Zakładu, ocenianym wykładowcom, Władzom Uczelni i Wydziału. Wyniki badań oraz opracowywane na ich podstawie rekomendacje są omawiane na spotkaniach Zakładu, Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Wnioski z oceny nauczycieli dokonywanej przez studentów są wykorzystywane do doskonalenia jakości zajęć dydaktycznych i pracy kadry akademickiej. Zgodnie z deklaracjami kadry, prowadzący zajęcia, dzięki tak przeprowadzonej ocenie mają możliwość dokonania rzetelnej samoewaluacji, a co za tym idzie - wprowadzenia pożądaných zmian w

postępowaniu dydaktycznym i podniesienie jakości swojej pracy dydaktycznej.

Dokumenty przedłożone podczas wizytacji pozwalają stwierdzić, że wyniki oceny nauczycieli stanowią istotny element polityki zapewniania jakości kadry dydaktycznej i są uwzględniane przez Kierownika Zakładu i Dziekana przy przydzielaniu zajęć dydaktycznych. Ocena nauczycieli dokonywana przez studentów jest także jednym z elementów składających się na ocenę okresową. W wypadku uzyskania przez wykładowcę ponownej oceny negatywnej Władze zgodnie z kompetencjami WSZJK, analizują jej przyczyny i wobec tej osoby mogą zostać rozpoczęte działania prowadzące do nieprzedłużenia umowy o pracę. Na Wydziale prowadzone są zgodnie z planem hospitacje zajęć. Podczas wizytacji przedstawiono arkusze hospitacyjne, w których oceniono, na ogół, wysoko prowadzone zajęcia. Uwagi dotyczyły głównie zajęć o charakterze metodycznym. Wyniki hospitacji omawiał z hospitowanymi nauczycielami Kierownik Zakładu.

6.1.8.

Na Wydziale Nauk Humanistycznych w Warszawie Społecznej Akademii Nauk w Łodzi wdrożono procedury służące zapewnieniu właściwej organizacji procesu kształcenia (w tym właściwych zasobów materialnych, infrastruktury dydaktycznej, środków wsparcia dla studentów). Jest to min. procedura P-07 (ewaluacja warunków technodydaktycznych procesu kształcenia dokonywana przez studentów), które przewiduje prowadzenie systematycznej (nie rzadziej niż raz na 2 lata) oceny bazy dydaktycznej, administracji i organizacji procesu kształcenia. Wnioski z badań stanowią punkt wyjścia dla strategii doskonalenia organizacji procesu kształcenia. Przedstawiona podczas wizytacji dokumentacja pozwala wnioskować, że są one przedmiotem dyskusji na spotkaniach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Rady Wydziałowej, itd. Wdrożenie opracowanych na tej podstawie rekomendacji pozwala zapewnić studentom odpowiednie warunki procesu kształcenia w zakresie m.in. bazy dydaktycznej, obsługi administracyjnej, środków wsparcia, przepływu informacji, itd. Przykładowe działania wdrożone w ramach wykorzystywania wyników badań to systematyczne szkolenia pracowników Dziekanatu z zakresu obsługi klienta, wydłużenie czasu pracy Dziekanatu, udostępnienie informacji wskazanych przez studentów jako przydatne na stronie Wydziału, regularne wzbogacanie zasobów bibliotecznych, zmiana godzin konsultacji nauczycieli, doposażenie sal dydaktycznych, itd.

Zdaniem studentów obecna droga oceny zasobów materialnych wykorzystywanych w procesie kształcenia jest odpowiednia i wystarczająca. Prowadzone na Wydziale badania jakości potwierdzają, że zasoby materialne odpowiadają potrzebom studentów.

6.1.9.

Rozmowy z przedstawicielami Władz Wydziału, Działu Jakości Kształcenia oraz kadrami pozwalają wnioskować, że gromadzenie, analizowanie i dokumentowanie działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia przebiega w sposób właściwy. Kwestie związane z gromadzeniem danych uzyskiwanych w wyniku wdrażania procedur WSZJK oraz ich wykorzystaniem reguluje m.in. procedura P-18 (Gromadzenie informacji i wykorzystanie

danych uzyskanych w wyniku badania jakości kształcenia), która precyzyjnie określa jednostki odpowiedzialne za gromadzenie i analizowanie materiałów uzyskiwanych w wyniku realizacji poszczególnych procedur w ramach WSZJK. Działania wynikające z realizacji poszczególnych procedur WSZJK są dokumentowane w postaci zestawień zbiorczych, sprawozdań, raportów opracowywanych przez jednostkę odpowiedzialną za dany obszar działań. Najczęściej jest to Dział Jakości Kształcenia, Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia oraz Komisja Programowa. Analiza przedstawionych podczas wizytacji dokumentów pozwala stwierdzić, że dokumentacja jest prowadzona w sposób systematyczny i sumienny. Raporty z badań jakości kształcenia zawierają szczegółową analizę oraz, co ważniejsze, rekomendacje i zalecenia do wdrożenia w poszczególnych obszarach. Analizy zbiorcze są przekazywane przez poszczególne podmioty realizujące poszczególne procesy i procedury WSZJK do oceny Władz Wydziału i Uczelni, zgodnie ze strukturą zarządzania procesem zapewnienia jakości kształcenia. Dokumentacja dotycząca zapewniania jakości kształcenia jest gromadzona w Zakładzie, DJK i Dziekanacie. Gromadzone materiały są uporządkowane. Wgląd do tej dokumentacji mają wszyscy zainteresowani, w tym także studenci (np. poprzez stronę internetową DJK).

Opracowania dotyczące działań związanych z procesem dydaktycznym są analizowane przede wszystkim w Zakładzie przez Kierownika i pracowników Zakładu oraz przez Komisję Programową. Analogicznie jest z raportami dotyczącymi działań związanych z badaniem jakości kształcenia, które są jeszcze dodatkowo analizowane przez Dział Jakości Kształcenia (który opracowuje wstępne rekomendacje), Dziekana Wydziału, Wydziałową i Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia.

W czasie wizytacji przedłożono dokumenty (protokoły Rady Wydziału, Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Komisji Programowej) potwierdzające, że procedury realizowane w ramach WSZJK oraz wyniki realizowanych badań jakości są przedmiotem obrad jednostek, które realizują działania w tym obszarze. W przedstawionych podczas wizytacji sprawozdaniach ze spotkań Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Komisji Programowej widoczna jest dyskusja o wynikach badań oraz wyciąganie wniosków w zakresie wdrażania działań doskonalących – analiza sprawozdań ze spotkań Komisji pozwala stwierdzić, że są to wnioski w zakresie doskonalenia programu kształcenia, modyfikacji procedur obowiązujących w ramach WSZJK, opracowania narzędzi badania jakości, doskonalenia bazy dydaktycznej, itd.

Mając na uwadze powyższe, Zespół Oceniający stwierdza, że WSZJK pozwala na bardzo skuteczne gromadzenie, analizowanie i dokumentowanie działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia. Poszczególne jednostki Wydziału są zobowiązane do gromadzenia, analizowania i wykorzystywania w działaniach doskonalących kształcenie informacji uzyskiwanych ze źródeł zewnętrznych i wewnętrznych mających wpływ na poprawę jakości realizowanych procesów.

6.1.10.

Opis procedur służących zapewnianiu jakości kształcenia jest dostępny dla wszystkich

zainteresowanych w Dziale Jakości Kształcenia, Dziekanacie oraz u Dziekana Wydziału. Podobnie jest z raportami z badań jakości kształcenia, które są dodatkowo dostępne w wersji elektronicznej na stronie internetowej DJK (w całości lub w formie streszczeń, bądź podsumowań), niektóre z nich po zalogowaniu. Dobrą praktyką jest zamieszczanie biuletynów dla studentów na stronie internetowej Działu Jakości Kształcenia, w których uwzględnia się podsumowanie wyników badań jakości. Na stronie DJK stworzono także zakładkę dotyczącą najczęściej zadawanych przez studentów pytań. Można to także uznać za dobrą praktykę. W odpowiedziach na te pytania zawarte zostały informacje dotyczące procedur obowiązujących w ramach WSZJK, co sprzyja promowaniu wiedzy o nich wśród studentów.

Władze Wydziału dbają również o umożliwienie studentom dostępu do bieżących informacji dotyczących zajęć dydaktycznych na Wydziałach, w tym wiadomości o odwoływanych i przekładanych zajęciach. Dostęp do aktualnych informacji związanych z procesem dydaktycznym gwarantuje również obecność Uczelni na portalach społecznościowych.

Należy podkreślić, że studenci systematycznie dokonują oceny dostępności informacji na temat kształcenia poprzez badanie ankietowe. Analiza udostępnionej dokumentacji (sprawozdania ze spotkań Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia) pozwala wnioskować, że w obszarach, w których zostają zdiagnozowane nieprawidłowości wprowadza się działania doskonalące.

Studenci na spotkaniu z ZO PKA potwierdzili, że mają zapewniony dostęp do informacji o procesie kształcenia i jego wynikach w stopniu odpowiadającym ich potrzebom. Zadowolenie studentów z dostępności i aktualności informacji potwierdza wypracowanie przez Wydział właściwych metod zagwarantowania dostępu do tego rodzaju informacji na ocenianym kierunku.

6.2.

Na Wydziale Nauk Humanistycznych w Warszawie Społecznej Akademii Nauk w Łodzi dokonuje się systematycznej oceny skuteczności obowiązujących systemów zarządzania jakością i ich wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu. Ocenie skuteczności OSZJK i WSZJK służy procedura P-14 (Weryfikacja, modyfikacja i doskonalenie WSZJK). Jej celem jest doskonalenie systemów w taki sposób, aby były one zgodne z bieżącymi regulacjami prawnymi i najnowszymi trendami w obszarze zapewniania jakości kształcenia, ale także potrzebami i oczekiwaniami interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Ma to na celu zwiększenie ich zaangażowania w działania realizowane w ramach tych systemów oraz zwiększenie efektywności tych systemów, a w dalszej perspektywie podnoszenie kultury jakości kształcenia. Procedura przewiduje m.in. możliwość zgłaszania propozycji modyfikacji w systemach przez wszystkich pracowników, studentów oraz przez interesariuszy zewnętrznych współpracujących z Uczelnią. Mogą być one zgłaszane w toku całego roku akademickiego. Są one dyskutowane przede wszystkim na spotkaniach Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, ale także Rady Wydziału oraz na corocznej konferencji dydaktycznej. Na tej konferencji, odbywającej się na

koniec roku akademickiego, Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia lub wyznaczona przez niego osoba przedstawia podsumowanie działań realizowanych w ramach OSZJK na Uczelni, wstępne rekomendacje na nadchodzący rok akademicki oraz propozycje wprowadzenia modyfikacji w OSZJK. Dziekan Wydziału przedstawia analogiczne podsumowanie dla WSZJK. Modyfikacje w systemach wprowadzane są z początkiem nowego roku akademickiego.

W ostatnich latach WSZJK był systematycznie oceniany i co roku wprowadzano w nim modyfikacje mające na celu zwiększenie jego skuteczności. Ostatnio wprowadzone zmiany to np.: modyfikacja procedury P-10 (Określenie efektów kształcenia, monitorowanie i weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia), wprowadzenie nowych procedur: P-18 (Gromadzenie informacji i wykorzystanie danych uzyskanych w wyniku badania jakości kształcenia) oraz P-19 (Potwierdzanie efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów), czy uwzględnienie w procedurze P-14 badania ankietowego dotyczącego efektywności WSZJK, które ma być realizowane nie rzadziej niż raz na dwa lata. Badanie może być realizowane w wersji elektronicznej lub papierowej wśród osób odpowiedzialnych za różne aspekty procesu kształcenia na Uczelni (władze Uczelni i Wydziałów, kadra akademicka, pracownicy administracyjni), przedstawiciele wszystkich grup studentów (studenci studiów stacjonarnych i niestacjonarnych wszystkich lat i kierunków studiów) oraz przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych, w tym pracodawców. Za opracowanie narzędzi, gromadzenie opinii respondentów i opracowanie wyników odpowiada Dział Jakości Kształcenia. Wyniki badania są wykorzystywane do doskonalenia Systemów Zarządzania Jakością Kształcenia i zwiększania ich efektywności poprzez wdrażanie rekomendacji oraz podejmowanie działań korygujących opracowanych na podstawie ich wyników. Badanie pozwala ocenić stopień znajomości funkcjonujących na Uczelni Systemów Zarządzania Jakością Kształcenia, zarówno ze strony studentów, jak i pracowników. Pozwala to zdiagnozować m.in. problemy związane z rozpowszechnianiem informacji o procedurach wdrażanych w ramach obowiązujących na Uczelni Systemów Zarządzania Jakością Kształcenia. Pierwsza edycja jest przewidziana na rok akademicki 2016/2017.

Procedury i zasady oceny skuteczności funkcjonowania WSZJK na Wydziale Nauk Humanistycznych w Warszawie zostały z uwagi na krótki okres działalności Wydziału na kierunku „pedagogika” wdrożone zgodnie z możliwościami wynikającymi z przebiegu procesu kształcenia i potrzebami kierunku. Natomiast wykorzystano do oceny skuteczności systemu doświadczenia innych kierunków. Pozwoliło to dokonać oceny skuteczności tego systemu i wdrożyć działania doskonalące, w tym działania uniwersalne, które mają zastosowanie do wszystkich kierunków, na których prowadzone jest kształcenie na Wydziale Nauk Humanistycznych w Warszawie.

3. Uzasadnienie

Przedstawiona Zespołowi Oceniającemu dokumentacja oraz rozmowy ze studentami i Władzami Uczelni potwierdzają, że wdrożony na Wydziale WSZJK umożliwia systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych

efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie z uwzględnieniem wszystkich elementów procesu kształcenia: projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udział w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, weryfikację osiągniętych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania, wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia, ocenę kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej, wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej wniosków z prowadzonych hospitacji zajęć, ocenę zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia dla studentów, ocenę sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia, dostęp do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach. Za cenną inicjatywę należy uznać zamieszczanie biuletynów dla studentów na stronie internetowej Działu Jakości Kształcenia, w których uwzględnia się podsumowanie wyników badań jakości. Na stronie DJK stworzono także zakładkę dotyczącą najczęściej zadawanych przez studentów pytań.

Wdrożone na Wydziale Nauk Humanistycznych systemy zarządzania jakością kształcenia (Ogólnouczelniany System Zarządzania Jakością Kształcenia oraz Wydziałowy System Zarządzania Jakością Kształcenia) mają charakter kompleksowy. Zakres kompetencji poszczególnych jednostek jest określony precyzyjnie. Procedury postępowania są spójne z przyjętymi standardami jakości i są opisane szczegółowo. Struktura zarządzania procesem dydaktycznym i podział zadań związanych z zapewnianiem jakości kształcenia pomiędzy poszczególne jednostki są przejrzyste.

Przedstawiona podczas wizytacji dokumentacja potwierdza, że na Wydziale dokonuje się systematycznej oceny skuteczności WSZJK i jego wpływu na podnoszenie jakości na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu. Jest to rzetelnie dokumentowane. Wydział poddaje ocenie wydziałowy system zarządzania jakością kształcenia z punktu widzenia jego struktury, metod i narzędzi pracy oraz skuteczności w wychwytywaniu nieprawidłowości w obszarach podlegających ocenie. Wewnętrzny system zarządzania jakością kształcenia reaguje na zmiany w regulacjach prawnych i jest odpowiednio aktualizowany i modyfikowany (np. poprzez wprowadzenie procedury dotyczącej zasad oceny potwierdzania efektów uczenia się).

Z dokonanych przez Zespół Oceniający analiz wynika, że na Wydziale włącza się w budowanie kultury jakości interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Ich udział w procesie zapewniania jakości kształcenia jest udokumentowany. Interesariusze zewnętrzni uczestniczą w tworzeniu i doskonaleniu programu kształcenia oraz w określaniu i ocenie efektów kształcenia, np. poprzez ich pracę w Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia i Komisji Programowej oraz w weryfikacji efektów uzyskiwanych na praktykach zawodowych a także zajęciach umożliwiających nabywanie umiejętności odpowiednich dla środowiska

pracy. Przedstawiciele studentów uczestniczą w spotkaniach m.in.: Senatu, Rady Wydziału, Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Komisji Programowej. Na tych spotkaniach studenci zgłaszają wnioski i propozycje zmian w programie kształcenia, czy w zakresie bazy dydaktycznej. Przedstawiona dokumentacja potwierdza fakt, że Samorząd opiniuje programy w tym efekty i plany kształcenia, regulaminy (np. Regulamin Studiów, Zasady Dyplomowania), a także realizuje wspólnie z Działem Jakości Kształcenia badania jakości kształcenia.

Analiza raportów i sprawozdań przedstawionych podczas wizytacji pozwala stwierdzić, że są opracowane w sposób precyzyjny, wyczerpujący i czytelny. Widoczne jest przywiązywanie wagi do opracowania stosownych rekomendacji. Na szczególne podkreślenie zasługuje prowadzony i starannie udokumentowany przegląd programowy i jego skuteczność w doskonaleniu programu studiów a także systemowa analiza i ocena jakości prac dyplomowych. W wyniku tych analiz wprowadzono zmiany doskonalące ze wskazaniem w raportach ich celu.

Podsumowując, obowiązujący na Wydziale System Zarządzania Jakością Kształcenia jest kompleksowy i obejmuje wszystkie istotne elementy procesu kształcenia. Zakres kompetencji poszczególnych jednostek realizujących działania w jego ramach jest spójny i logiczny, co pozytywnie wpływa na strukturę zarządzania procesem dydaktycznym. Procedury realizowane w ramach WSZJK umożliwiają sprawne organizowanie procesu kształcenia i wdrażanie rozwiązań doskonalących.

Analiza przedstawionej podczas wizytacji dokumentacji pozwala twierdzić, że realizacja przyjętych procedur zapewnia podejmowanie skutecznych działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia.

4. Zalecenia - brak

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Uczelnia słusznie wskazała wysoki poziom merytoryczny kadry naukowo-dydaktycznej zarówno pod względem działalności naukowej, jak i doświadczenia zawodowego zdobytego poza Uczelnią, zaangażowanie praktyków (interesariuszy) w tworzenie i realizację koncepcji kształcenia a także infrastrukturę jako bardzo dobrą bazę materialną będącą własnością Uczelni. Ponadto funkcjonujący Wewnętrzny System Zarządzania Jakością Kształcenia.

Dobre praktyki

Za dobre praktyki w obszarze WSZJK można uznać:

- włączanie studentów w realizację badania jakości zajęć dydaktycznych oraz uwzględnienie na stronie internetowej Działu Jakości Kształcenia zakładki „Najczęściej zadawane pytania”, w której przybliżono studentom procedury związane z dokonywaną przez nich oceną wykładowców oraz konsekwencje uzyskania przez wykładowcę oceny negatywnej; dzięki tym działaniom studenci są bardziej zaangażowani w proces oceny kadry i dostrzegają fakt, że mogą wpływać na obsadę zajęć dydaktycznych;
- realizacja badania jakości pracy opiekunów prac dyplomowych;
- stosowanie przez wykładowców w dokumentacji teczek przedmiotów arkusza obserwacji studenta przy egzaminach i zaliczeniach ustnych; prowadzący wpisuje w arkusz wylosowane przez studenta pytania oraz komentarze do odpowiedzi udzielonych przez studentów; analiza tych arkuszy obserwacji pozwala na etapie końcowym stwierdzić z osiągnięciem których efektów przedmiotowych studenci mieli największą trudności i opracować stosowne zalecenia; jest to narzędzie sprzyjające rzetelnej weryfikacji efektów kształcenia;
- powołanie w skład Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Komisji Programowej przedstawicieli pracodawców, co powoduje, że w składzie tych komisji uwzględnione zostają wszystkie grupy interesariuszy; w sprawozdaniach ze spotkań tych Komisji widoczny jest udział tych przedstawicieli w dyskusji dotyczących jakości kształcenia oraz wyników badań jakości – pracodawcy uczestniczyli na przykład w opracowaniu koncepcji kształcenia, procedury dotyczącej realizacji praktyk studenckich, tworzeniu narzędzia badania losów zawodowych absolwentów wskazując które kompetencje należy poddać ocenie.

